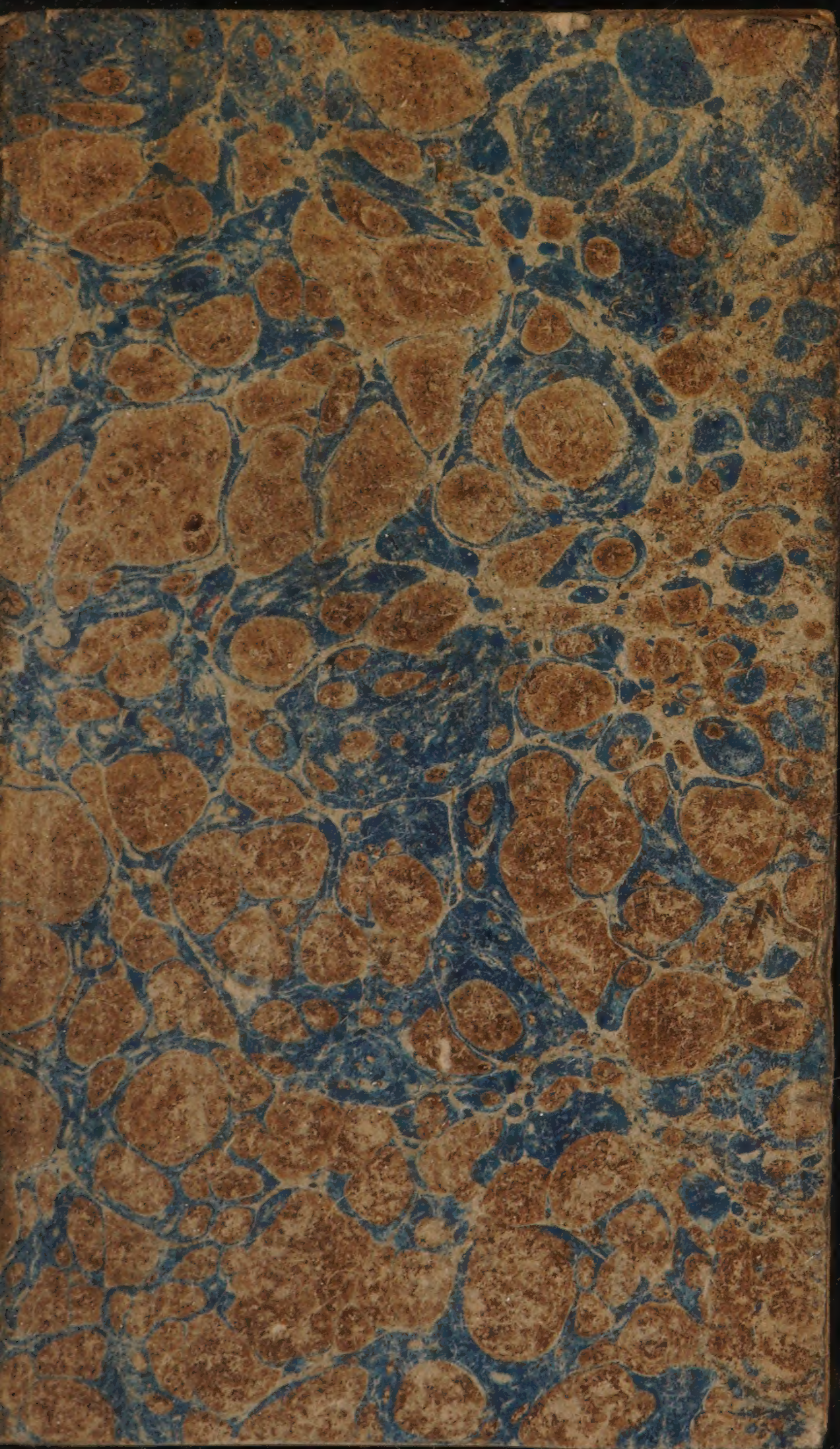
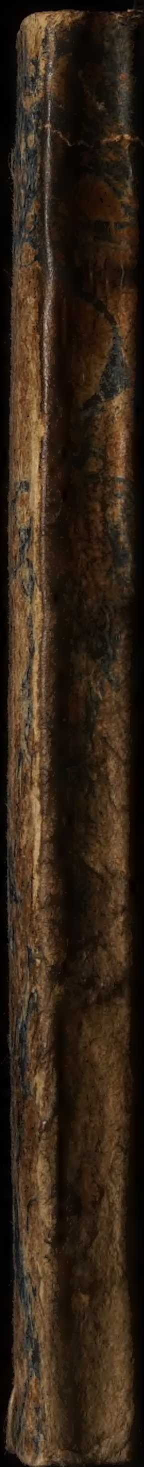

SPIEWACZEK, M.

ἘΠΊΣΚΕΨΙϹ
SEU
ÆGROTI CONSIDERATIO.

Genericè

Omnes totius Corporis Humani partes & morbos perpendens.

Specificè

Pectoris ægritudines earundemq; subjecta contemplans.

In particulari verò

ἉΙΜΟΦΔΙΣΕΟΣ

ETIMON, ESSENTIAM, CAUSAS, DIFFERENTIAM, SIGNA, PROGNOSIM, ET CURAM CONCIPIENS.

Ad

Occasionem illius Hippocratici Sect. 5. aph. 24.

Frigida veluti nix & glacies pectori inimica, tusses movent, & sangvinem, & destillationes.

Concepta, & more solito,

Publicæ Disputationi pro Collegio Medico Pragensi, in Aula magna Carolina proposita,

A

MATTHIA SPIEWACZEK, Boëmo Novo-Domensi, Philos: & Medicinæ Doctore.

Anno M. DC. XC. V.

SUB AUSPICIIS
AUGUSTISSIMI
ET INVICTISSIMI
ROMANORUM
IMPERATORIS
LEOPOLDI I.

SUB RECTORATU
PRÆNOBILIS, GENEROSI, ET EXCEL-LENTISSIMI VIRI, DOMINI
JOANNIS ANTONII
CASSINIS de BUGELLA,
Phil: & Medicinæ Doctoris.& Professo-ris Regij, Publici, ac Ordinarij, Sac: Cæs: Reg. Ma-jest: Aulæ Medici, Vnivers: Carolo-Ferdin: Pragensis, p. t. RECTORIS MAGNIFICI.

SUB DECANATU
Prænobilis, Generosi, Spectabilis, Clarissimi ac Excellentissimi Viri
D. JOANNIS FRANCISCI LÖW ab ERLSFELD,
Philos: J.U. & Medicinæ Doct: ejusdemq; Professoris Regij Publ: ac Ord: Sac: Cæs: Reg: Majest: Cons: Sac: Later: Palatij Aulæque Cæsar: Comitis, ejusdemque Medici, Facul: Medicæ, p. t. DECANI.

Annuente Amplissimo Collegio Medico.

PERILLUSTRI
AC
GENEROSO DOMINO
SIGISMUNDO
LEOPOLDO
SCHMIDEL de SCHMIDEN,
Domino in Ronovv ad Dobra-
vam, Wekelsdorff, Studnitz, & Sti-
zin, Sac: Cæſ: Regiæq; Majeſt: Conſil:
Incliti Judicij Cameratici & Fevdalis
Aſſeſſori, nec non Vice-Camerario in
Regno Bohemiæ,
DOMINO ac PATRONO SUO
COLENDISSIMO
Dedicata.

Ueram per ſeptennium Patrone honorandiſſime Perilluſtrium ac

Generosarum Prolium Tuarū per Te constitutus præceptor, nec meo labori peperci, ùt ex Te radicatæ Plantulæ in omnē sese extenderēt dimensionem. Irrigavi eas manè, & Hymnū dicebant SANCTUS! SANCTUS! SANCTUS Dominus DEUS Sabaoth! hosanna in Excelsis! fovi à flatu & calore meridiano; & in omnem terram exivit sonus eorum, ac veluti ce-

cedrus Lybani ſpirabant odorem ſvavitatis; ad veſperum circumfodi, & reflexerunt ſe ad Dominum petentes auxilium à SANCTO SUO. Habes igitur fructum Mecænas Gratioſiſſime, quem è proprijs ævô tuô decerpas plantulis; habes, quem in diebus tuis, ſpires odorem; habes, quô te in ſenectute tua, fulcias, baculum.

Verùm, num ego tuas inſtruxerim plantulas, vel potiùs ipſe à te inſtructus fuerim, dicere erubeſco! loquantur egeni, quibus omni die ſtipem ſuppeditas; dicant oppreſſi, quos omni hora ſublevas, enarrent mæſti, quos omni momento conſolaris; meum eſt, vel tantillum tibi gratificari. Et quoniam nil aliud, quàm pectus apertum, quod Tibi dedicem, habeo, bene-

benevolus ſuſcipe hanc ἐπίσκεψιν meam, detectíſque communibus tegumentis inſpice, quid in pectore meo hæreat, & videbis, quia ſemper paratum eſt Cor meum ad ſervitia tua Perilluſtris Domine; cujus ego ſum, & manebo ſemper

Servus ac Cliens humillimus

Matthias Spievvaczek.

Quod agendum ſemel, priùs bene conſiderandum eſt. *Senec. lib. de Morib.*

Impreſſit Joannes Carolus Gerzabek.

PRÆFATIO.

Ix orimur morimur! *nec mirum; vitæ enim & mortis nobis congenita habe-us principia;* (a) Formavit qui-em Dominus DEUS hominem de mo terræ, & inſpiravit in faciem us ſpiraculum vitæ; *Sed cùm Pro-parentes* Adam & Eva de fructu tito comederint, *labefactato vitæ raculo à Proto-Plaſte inſpirato, præ- pœnam Canonicã, elementares in ſeſe citavêre qualitates, & mortis accepe-nt ſententiã; Unde factum, quòd* uni- generatio, ſit alterius corruptio: *nt enim quatuor Elementa corporis*

 hu-

(a) *Gen. cap. 7. verſ. 7.*

humani substantiam constituentia, quæ Cælesti ad invicem juncta Calore, ejusdemque naturæ Humido perfusa, salvum & incolume id reddunt; Ast ubi una vel altera elementarium qualitatum excedit, imperio Calidi Innati se subtrahit, & hominem ducit ad interitum. Quod fit dum vel calidum, vel humidũ, vel frigidum, vel siccum, in corpore humano prædominatur; ait enim Hippocrates, quòd (b) morbi omnes fiant partim ex eis, quæ in corpore sunt, partim ex eis, quæ extra corpus depræhenduntur, quin etiam ex calore, si supercalescat, frigore, si superfrigescat, humido, si super humescat, sicco, si super siccescat, procreantur: *Nam, sicut consentientibus primis quatuor simplicibus substantijs Calidum Innatum justum individu[um] temperamentum conservat, ad alen*dum

(b) *Lib. 5. de Morb. §. 4. fol. mihi 185.*

dum corpus aptos humores progenerat, partes debitè nutrit, & auget, facultates congruè regit, spiritus ordinatè disponit, & actiones commodè elicit; Ità sex rebus Nonnaturalibus usu illegitimo disproportionatis, qualitates elementares magìs ac magìs in subjecto radicātur, pro quarum vario excessu, variæ causantur intemperies, pro intemperierum varietate, varij adaugentur humores, pro varietate humorum, varij producuntur morbi, pro varietate morborum, variæ læduntur partes, pro varietate partium, variæ offenduntur facultates, pro varietate læsarum facultatum, variæ præpediuntur actiones, dissipantur, aut suffocantur spiritus, difformantur organa, perturbantur humores, corrumpuntur temperamenta, imò ipsa omnium prima in sese invicem elementa convertuntur. Hinc

fit

ſit, quòd calor innatus, dum aptum non invenit in corpore humano vivente habitaculum, ceſſet vitaliter operari, & acceptis novis diſpoſitionibus, formam cadavericam conſtituat. Quæ quidem omnia cùm naturali quodam motu tendant ad corruptionem, neceſſe eſt, ùt, dum orimur, mori incipiamus. *Ac propterea, cùm vitæ & necis nobis inſint principia, ſic* Omniſcio *ordinante Architecto, ùt homo, quô ſe tueatur, habeat, Adæ Medicina concreata eſt, quam per diluvium ferè abolitam Apollo priſtino reſtituit fulgori, filióque ſuo Aſclepiadi ulteriùs excollendam, ſuæq; poſteritati ſolúmmodo fovendam tradidit. Et certè cùm ſtirpe Aſclepiadûm rurſum Medicina interiiſſet, ni Divus Hippocrates ultima Apollinei ſeminis Gemma, collectis tum ſuis, tum prædeceſſorum ſuorum obſervationibus*

artem

artem experientiâ confecisset, & æri, boríque incissam toti mundo patefecisset. Imò & ipse Hippocrates hodiedum pulvere obrutus jacuisset, si Galeni opera è tenebris extractus, & scientificis rationibus illustratus, non fuisset; ad cujus mentem sit.

CONSIDERATIO PRIMA.

Emo ægrum ſanitati reſtituet, qui ſani naturalem ignorat conſtitutionem; quæ variat pro particularum ſyſtema humanum conſtituentium varietate. Sunt autem docente ipſo (a) Galeno aliæ partes partium, aliæ partes corporis, aliæ ſyſtematis humani. *Partes partium* ſunt quatuor elementa; *Partes Corporis* ſunt mixta ex elementis, *quæ toti cohærent, participantq; vitam communem, & ad aliquam functionem, vel uſum deſtinantur. Syſtematis humani partes* ſunt contenta, continentia, & impetum facientia. Quæ continent, propriè partes dicuntur, & ſunt ſubjecta ſanitatis atque morborum. Continentur humores, & hi ſunt corporis vel alimentum, vel excremen-

(a) *Lib. 1. de Nat. hum.*

mentum, aluntq; varias morborum causas. *Impetum faciunt*, suo instructæ temperamento, munitæ spiritibus, & calido Innato roboratæ, Facultates, Symptomatúmque sunt domicilium in quantùm læsas edunt actiones; & tunc manifesta exhibēt morborū testimonia. Sed quid juvat de partibus tam stricta inquisitio? *Herbis enim non verbis curantur ægri!* & inflaminata v.g. Plevra, aut Peripnevmoniâ laborante Plutarcho, in totum corpus febris acuta sævit; danda igitur universalia refrigerantia, & humectantia, partis non observando constitutionem? Respondeo minimè gentium, & dico, febres alias esse Essentiales, alias concomitantes, Symptomaticas alias; In omnib9 necessùm est partem affectam considerare; Nam in Essentialibus focus, in Concomitantibus locus, in Symptomaticis accidens superveniens, ût febris curetur, noscere oportet. atqui hoc nosci non potest non habita partis affectæ notitia; taceo, quòd ablatâ causâ, etiā & effectus auferatur; Sed in Essentialibus febribus, ubi Focus, ibi &

 cau-

caufa morbi; in Concomitantibus, ubi Locus, ibi inflammatio, febris fomes; in Symptomaticis, ubi Accidens, ibi putredo, febris origo. Nil dico, alia febri, alia inflammationi, mederi remedia; Quævis etiam pars, veluti & morbus, fuum habet specificum, aliud igitur medicamentum Anginam, quæ eft inflammatio laryngis, aliud Rhagades, quæ funt inflammatio Ani, curat: Sed cur Capite per effentiam doloribꝰ laborante, Anodynus injectus Clyfter, capitis leniat dolores? An quia antecedentem dolorum caufam revellit? An quia analogo calore, fpiritibus vehementiùs concitatis, foporem inducit? Sed

Dubitabis, utrùm aliter curanda fit pulmonum inflammatio à potu frigido caufata, quàm ea, cui occafionem dederat largior aceti, vel aromatum ufus? Ratio dubitandi eft, quia in omni inflammatione, utpote remedium univerfale, convenit Venæ fectio, quapropter videtur etiam convenire & remedium locale; at contrarium monftrat experientia; quid igitur fequendum? Refpon-

spondeo, à temporibus Hippocratis Medicinam semper bipedem fuisse, atq; in ea periti, sunt ad curandũ morbos ratione & experientiâ usi; quapropter, cùm frigidi sit condensare, calidi rarefacere, acris, quale est acetum, corrodere, pro diversa causæ activitate, diversis uti remedijs, eadémque pro varietate temporum morbi, variare oportet. Et quamvis omni inflammationi, utpote remedium universale, venæ sectio conveniat, ea tamen Medicis non semper est eadem, etsi eadem vena secetur; *Peritus enim in arte*, in hac inflammatione venam incidendo sangvinis copiam minuit, in illa massam sangvineam refrigerat, hìc defluxiones sistit, ibi sangvini subsistenti motum conciliat, jam evacuat, jam revellit, jam derivat, nec quidquam agit, cujus rationem reddere non possit. Exemplum ex sequenti capiatur historia.

Joannes Baptista Propola Vir Annos natus quinque supra quadraginta, jam olim morbo gallico

cor-

correptus fuerat, ſimúlq; per Hæmorrhoides ſingulis Menſibus copioſum ſangvinis fluxum profundebat, qui nunc, cùm illi ad aliquot dies conſtringeretur, nec ſolito modo flueret, ecce per os ſangvinem, abſque tuſſi & febri, ſub flavum & rubrum multúmque coacervatim emittit; perterritus igitur conſilium petit, quò tantum fugiat malum. Ego autem, uti decet, omnia perpendens, jubeo hominem bono eſſe animo, ac illico hæmorrhoidibus quatuor apponi ſvadeo hyrudines, quæ ſangvinis uncias ſex ſugendo extrahant, poſtea præſcripta optima victûs ratione ſyrupum ex Endivia fumaria ac lupulo, earum herbarum decocto dilutum ad aliquos dies bibendum do, inde pharma-

cum

tum ex manna, Rhabarbaro, & portiuncula electuarij diaphæniconis constans, porrigo, quibus absumptis optimè se habere dicit. Attamen ad plures postea dies conditum ex floribus fumariæ & cichorij jejuno stomacho comederat, superbibita aqua cichorij. Hoc ordine sangvis cursum suum consvetum consecutus; cujus fluxu hic optimè valet: *Amatus Lusit. Curatio. 3. Centur. 5.* cujus occasione

Quæres. *Utrum Hæmopthisis ex morbo Gallico orta sit curabilis? Problem:*

CONSIDERATIO SECUNDA.

QUòd autem frigida sint pectoris inimica, perspectâ ejusdem partium constitutione redditur

tur manifestum; Sunt enim, quæ id ab extra cingunt, quatuor universo corpori partes communes, nimirum cuticula, cutis, membrana adiposa, & panniculus carnosus; ab intra circum circa id Plevra succingit: Quatuor communibus tegumentis subjacent musculi, antrorsum quidem pectoralis, serrati antici, subclavius, intercostales, &c. Retrorsum musculus Trapezius, Rhomboides, serrati postici, longissimus dorsi, Spinati, &c. Musculos firmant ossa & cartilagines; à tergo duodecim vertebræ, totidem à lateribus paria costarum; ab ante id munit sternon Xyphoide cartilagine acuatum; desuper clavicula, ab infra diaphragmate terminatur. Continet COR fontem vitæ, primum vivens, & ultimum moriens, movens, sine movente, absque quiete, quiescens: solem microcosmicum, quem pulmones ambiunt, fulcit cum mediastino glandula Tymos, circumdat pericardion, cum aspera arteria sustentant Vena cava, & ascendens arteria aorta. Copulatur cum pulmonibus per Venam arterio-

osam, & arteriam venosam, Venâ
vâ jungitur hepati, & ex impari, ab
c progerminata, omnentotius pecto-
e Syntaxeos dispositionem percipit.
uæ partes universæ cùm similares &
tiori ex parte spermaticæ sint, tem-
raturæq; frigidioris, attamen in NA-
VI CALORIS cujus *micantis in corpore
rmansio, vita, extinctio mors est*, augu-
entum, & custodiam datæ sunt. Hæ
am frigido ambienti sufficienter resi-
ere, contentum minùs aptè discutere
ossint, frigida cognoscunt inimica.
ed dubitabis, utrum etiam grumno-
s sangvis frigidus sit? Ratio dubitan-
est: Quia juxta Philosophum calor
refacit, frigus condensat. At juxta
ledicos stagnans sangvis putrescit,
uæ autem putrescunt, calidiora se ipsis
adunt; quid igitur statuendum? Re-
ondeo, quòd utrobique sua sit verbo
eritas, at diversitas in caloris conce-
u; putrescentia enim evadunt cali-
ora calore elementari, & corruptivo,
lata ad calorem nativum, frigida per-
anent; imò quo major est in corpo-
re

re humano putredo; frigus tunc maxi mè afficit ægrotantem. Sed cur Hæ mopthisici non febricant? an quia nul la adest humorum putredo? an quia ad est sangvinis sufficiens ventillatio? vid consequens

Adolescenti cuidam ex refrige ratis Spiritûs instrumentis orta tu sis fuerat, cùm sangvinem ad dim diam hæminam rejecisset, statim venam incidi, ac bis eodem die e ea sangvinem detraxi, deinde ru sus postridie bis, sed artuum frict one, & vincturâ priore die usus ad vesperum dedi pharmacum no strum, quod diaspermaton dicitu Secunda die post alteram detract onem imposui toti pectori cer tum, quod ex thapsia conficitu mox vesperi, nè super modum ca lefaceret id auferrens. Tertio di rursus ad tres horas imposito, h m

ninem lavi. Cibavi autem simi-
ter tribus his diebus: Prioribus
uidem duobus sorbitiunculis,
ertio verò pthisanæ primùm cre-
more, deinde pisce statim aliquo,
ui & facilis concoctu, & simpli-
i ratione præparatus, adjecto,
edi quoque medicamentum dia-
permaton, & secundo die & tertio
imiliter ad vesperas, quippe quod
z somnum conciliat, & sensum
oloris elevat, & siccandi vim ha-
bet. Tum verò cùm & spiritui
lelegatæ partes innaturali tempe-
amento essent, & totum corpus
acuatum, ac nullla phlegmones
uspicio circa ruptum vas superes-
et, expurgare cæpimus. Mox bi-
bito medicamento, quod viperas
abet, ætatis jam vigentis ad Ta-
bias dimisi; sic ego omnes, qui
pri-

primo die curandos se mihi permiserunt, sanavi. *Gal. lib. 4. Cap. 6. de loc. affect.*

Sed quæres quâ ratione aura, ad vulnera & ulcera pulmonum sananda conducat? Respondeo, ante omnia primis illis quatuor qualitatibus, quando aër illas ità inter se dispositas obtinet, ùt reliquæ siccitati cædant prædominationem; tunc enim dum humorem siccat partem sanat: Nam *ulceris sanatio est ejusdem exsiccatio.* Secundò conducit raritate, quâ de causa omnes totius pulmonis lobos facilè permeat, & ex ijsdem tetros putredinososq; halitus aufert, ac à sentina corrumpente eorum substantiam mundificat. Tertiò prodest odore, quo Spiritus vitales intantùm refocillat, ùt collectis viribus materiam tabificam dissipent faciliùs. Quartò tandem id præstat aër virtute balsamica, quam per blandas exhalationes herbarum, fruticum, & arborum participat: quâpropter inspiratus non tantùm mun-

difi-

ificat, ſed etiam glutinat vulnera, & lcera cicatrizat. Dubitabis utrum ſthmatico ſangvinem extuſſienti, ſint xhibenda ſangvinem ſiſtentia? Ratio ubitandi eſt; quia aſthma vel ab obructione vel à compreſſione pulmoum pertinaci oritur, ſed ſangvinem ſtentia utrumque adaugent; Econtra exhibeantur incidentia, & reſolvena, ſangvinis exſpuitionem promovent; uid igitur agendum? Reſpondeo graus aſthmatis conſiderandus, & ſanvinis, qui ejicitur; quantitas; dein perendendum, quis affectus ab altero deendeat, & qui majus minatur vitæ peculum, illi priùs ſuccurrendum, minùs edente tantiſper neglecto. Cæteroùin ubi paribus viribus naturam oppunant, paria iiſdem opponantur remea, miſceantur aſthmaticis ſangvinem ſtentia, & ubi vas aliquod ruum animadvertitur, vulneraria. *Proem*: Utrum aſcite laboranti, ſi etiam emopthiſi corripiatur, vena ſit ſecan?

CONSIDERATIO
TERTIA.

CUm juxtà varios conceptus, formas item, & compositiones varias, naturaliter pectus variæ partes constituant, necessum est, ùt, qui præter naturam eas afficiunt morbi, etiam varij sint, & non tantùm genere, aut specie, sed & hæcceitate diversi; Omnium autem est

Genus supremum

Morbus ut sic.

Genus subalternum.

Morbus similaris.

Morbus Organicus.

Morbus communis.

INFIMUM GENUS ET QUIDEM morbi similaris est.

Intemperies manifesta.

Intemperies occulta.

Species Intemperiei manifestæ sunt.

Intemperies calida.

Intem

Intemperies frigida.
Intemperies humida.
Intemperies ſicca.

Quæ aut ſunt ſimplices, aut compoſitæ, cum, vel ſinè materia.

Hæcceitates Intemperiei manifeſtæ ſunt, qualiſcunque.

Intemperies cordis.
Peripnevmonia.
Plevritis.
Inflammatio Diaphragmatis.

Nec occulta Intemperies ſuis çaret ſpeciebus, ſed variat pro varietate veneni, & ex antipathiæ diverſitate, diverſas acquirit denominationes, inter alias eam hæcceizat Virium imbecillitas, Lypothymia, & Syncope.

MORBI ORGANICI INFIMUM Genus eſt vitiata.

Conformatio
Numerus
Magnitudo
Situs.

Species vitiatæ Conformationis ſumuntur ex

Figura.
Meatu.
Cavitate.
Lenitate.
Aſperitate.
Duritie.
Mollitie.
Denſitate.
Ratitate.

Quarum quædam proprias nactæ ſunt denominationes, ut

Anaſtomoſis.
Diapedeſis.
Obſtructio.

Determinantur autem ad ſingularitatem per

Gibum pectoris.
Hæmopthiſin.
Empyema.
Aphoniam.
Raucedinem.
Scirrhum Mamillarum.

Fla

Flaccescentiam mamillarum.
Asthma.
Deliquium.

Species Numeri vitiati sunt
Excessus partium.
Defectus partium.

Hæcceitates.
Cordis Hispiditas.
…t si observationibus credendum est,
…uas annotaverunt Plin. lib. 11. cap. 37.
… Cælius Rhodiginus lib. 4. cap. 16.
Carentia Cordis.
…lalim cum Gal. lib. 7. cap. 11. admini-
…r. anat. Barthol. Cent. 1. hist. anatom.
…7. Rhod. Mantissa Anatom. Obs. 12. &
…acut. Histor. 38. fol. 250.
Geminum Cor.
Absumptum lobum pulmonis.

…pecies morbi Organici in Magnitudine
sunt.
Aucta magnitudo.
Imminuta magnitudo.
Singularizantur per

Oedema pulmonis.
Marcescentiam Cordis.

Species Morbi Organici in situ sunt vitiata.

Connexio.
Locatio.

Unizantur

Accrescentia pulmonum.
Costarum luxatione.

COMMUNIS MORBI GENUS Infimum est

Vulnus.
Ulcus.
Fractura.
Contusio.

Species Vulneris sunt

Venenatum.
Nonvenenatum.
Punctum.
Casum.
Superficiarum.
Profundum.

Sin

Singulare.

Vulnus Cordis.
Papillæ morsus viperinus.

Ulceris species sunt

Benignum.
Malignum.
Diæresis.
Corrosio.

Hæcceitates

Pthisis.
Cancer mamillarum ulceratus.
Destillãtio ferina.
Fistula pectoris.

Species fracturæ sunt.

Fractura obliqua.
Fractura transversa.
Fissura.
Conquassatio.

Determinatur per

Obliquè fractam claviculam.
Transversùm fractam costam.
Fissam scapulam.
Conquassatum sternum.

Sed quæres, cùm juxta Hippocratem frigidum ſit ulceribus mordax. An lac, utpote frigidum pulmonum ulceri ſit coveniens? Reſpondeo; ſi nulla adſit febris, & ulcus tantùm ſit ſuperficiarium, à calida defluxione cauſatum, aliquid lac operari poteſt, ſi in morbi principio ad humores incraſſandos, & ſuperficiarium ulcus abſtergendum exhibeatur; At in ulcere profundo & inveterato, putrido, quod febrim habet adjunctam, præter inanem ſpem, ſunt purè *verba lactis nil in factis*. Experta eſt lactis vires.

Mulier 25. annum agens, quæ Amſtelodamo Alkmariam venerat, Menſe Majo Anno 1550. recreandi ſe causâ una cum marito, & ùt cùm amicis ſe oblectaret, quæ cùm copiosè florem lactis, ſeu Crema devorâſſet, ac vinum rubrum ſtipticum ſuperbibiſſet, lac in ventriculo confectum, peſſima Sympto-

tomata intoxicati ſimilia produ-
t: Inprimis nauſeâ ſinè vomitio-
e afficiebatur, cum ingenti ven-
ciculi dolore, adeò ùt Syncope
ubſequeretur, & anhelitûs præfo-
atio; ità ùt adſtantes illam mori-
uram putarent; adhanc accitus
quæ tunc ad foſſam novam in æ-
bus Laurentij Gvalteri cognati
oſtri decumbebat) ſtatim decoxi
orum Chamomil. m. j. ſem: aniſ:
œn. an drach: j. in aqua commu-
. & hujus collaturæ capiebam
nc iiij. cui addebam aceti vini
odicum, & ſacchari nonnihil, ac
tum tepidè propinavi; Quo
medio Lac concretum diſſolu-
m eſt, atque illa ipſa in vomitum
orũpens, Lac concretũ una cum
no evomuit, & accidentia jam
ēta, magna ex parte ſedata ſunt.

Glan-

Glande etiam impositâ ex melli
unc: j. pulveris hieræ picræ ſcr: ij
diagridij gr. ij. ſalis parum addiver
verſionem, alvumquoque excre
vit, inſuper his tabulis utens, ſta
tim convaluit. ℞. Pulv. calame
ti: ſcr: j. Margaritarum perforata
rum, & non perforatarum ſubtili
trit. an: gr: iij. diſſolutis in decoct
aquæ florum Chamomill: & meli
adjecto ſacch: q. s. f. Conf. in tabu
lis. Venit nobis tunc in mentem
id quod Gilbertus Anglicus Lib. 7
de Venenis Cap. de ſang. & Lac
concretis in ſtomacho ſcribi
Quòd ſentiatur frigus corporis,
præfocatio anhelitûs, utì huic mu
lieri contingebat. Is abſtinere ju
bet à ſalitis, quia faciunt caſeit
tem, dat acetum cum aqua in p
tu cúm ſucco Calamenti ʒ. v. qu
ſt:

atim reſolvit lac, & prohibet lac
conglutinatione; ſed quia flores
hamomillæ etiam erant ad ma-
um, commodè ijs uſi ſumus, cùm
d nauſeam faciant, & præcipuè ad
olorem ſtomachi. Sed eo non
itur Villanovanus in gravidis, in
uibus abortum movet, ut ille re-
rt, ſed hæc gravida non erat, igi-
r aliquid calamenti in tabulis
robè miſcuimus. *For: lib. 18.
Obſ. 13.*

Occaſione hujus Quæres.

*Utrum in Febri acuta ex lacte in
entriculo corrupto exorta, Vena ſit
canda? Problem:*

CONSIDERATIO QUARTA.

ET ſicut multum per Hæcceitatem
fit unum, ità morbus Univerſalis,
à parte quam affligit, ſuam acci-
pit

pit determinationem, quin & modum affligẽdi, novã dat morbo denominationẽ; Indefit quòd de se quidẽ morbi pauci sint, at partiũ respectu, quas affligere solent, plurimi reperiuntur, & quamvis multi sint existentia, unus tantùm de Essentia in unaquaque, specie reperitur. Sic una est Species Hæmorrhagiæ multa individua, quæ sicuti Species suam habet Essentiam, ità etiam individua suas habent proprietates, per quas unum ab altero differt, suúmque quodvis proprium, non tantùm exposcit remedium, verùm etiam certam acquirit denominationem. Ita Hæmorrhagia est immodicus mensiũ fluxꝰ, fluxus sangvinis narium, HÆMOPTHISIS. Hæc cùm inter reliquas Hæmorrhagias sit perniciosior ejus hìc Etimon, quod à Græcorum τὸ αἶμα quod idem est ac sangvis καὶ τῆς φθείσις extussitio; Unde HÆMOPTHISIS, sangvinis per tussim rejectio: eam hìc significat HÆMORRHAGIAM, quæ è pectore procedit, & quidem illam tantùm, quæ neque Symptomatica, neque critica, sed morbus est; de qua Hip-

poc

ocrates, *à sangvinis sputo, puris sputum, puris sputo tabes, cùm verò sputum supprimitur, moriuntur.* Quæres, Utrum iam Venena & incantationes hæmoptisim producant? Respondeo affirmativè, & probatur; quia dantur venena corrosiva ex antipathia pulmonibus noxia, atqui ubi est corrosio, ibi & sanguinis profusio, ergo, de incantatione mirabilem audi historiam.

Nobilis Matrona varijs mor-
s circa Annum Domini 1595. festabatur, quorum excandeentia tantos persæpè sonitus, fraores & dolores edebat; ut viginti, assuũ intervallo exaudiri possent. olorum itáque vehementiâ & udore concitata multoties non ntùm è templo, & Sacro publico omum se recipere cogebatur, veam etiam peritissimos, & celebrires Medicos, qui sævissimis cruci-
ati-

atibus mederentur, ſingulari ſtu
dio & ſumptibus conquiſitos, com
ſuluit; duobus porro primarij
Symptomatibus admirandis &
prodigioſis, quique humani con
ceptus conditionem facilè præter
ire, imò longè ſubterfugere poſſ
ſint, afficiebatur. Primùm por
tentosâ ſangvinis excretione, qu
intra Anni ejuſdem decurſum
quadringentas matulas terreas (re
miraculo proxima) ore regiſſet, &
protruſit, præter eum, qui alv
redditus eſt, & venæ ſectiones
quas, Anni ſpatio quinquagint
ſuſtinuit, adeoque quidem, ùt mi
le libras excretas, non tam ex alic
rum αὐτοψία, & fide dignorum ho
minum relatione, quàm propri
inſpectione, cujus cauſa hæc omni
confidentiùs affirmo, conſtat. Hæ
etiam

iam ubi maturiores & legitimas
narum inciſiones neglexit, id ſi-
mali diſſeminavit, ùt crurum
nis, ſupra quàm dici poteſt, mi-
culosè diſtentis, deinde nullo
gotio ruptæ ſint, & ſangvis co-
oſus inde promanaverit, qui in-
rdum eouſque progreſſus eſt, ùt
nnis generis medicamenta,
antúmvis reprimendo ſangvini
ta, & commodè adhibita, elu-
rit, & non admiſerit. Alterum
mptoma, quo eadem Matrona
riclitata eſt, æquè funeſtum, &
iraculoſum eſt, hoc cum copio-
ſangvine ſæpius unàquoque
mbricos, eoſque jam mille &
s centum promiſcuos, digiti ple-
mque longitudine, interdum
am longiores ore reddidit, qui
m helmintagogis fortè adhibitis
ex-

expulſi ſint, ſcire hactenus non li-
cuit, ex ijs enim aliqui medica-
mentis diſperdebantur. Obſerva-
tum, quin etiam teſtantur nobil
hanc Fœminam, unicâ vice vi
unc. ij. urinæ reddidiſſe, inſiden-
tem quin etiam balneo nunquam
ſudâſſe, ipſa formoſa & bene ha-
bita, conſtantibus viribus vivid
colore vegetóque vitam traduxit.
Diætæ etiam à Medicis præſcri-
ptæ, gnaviter inſtitit, niſi ubi pro-
fuſis vomitu viginti libris ſangvi-
nis aliquid imbecillitatis contra-
xit. Quæ tamen ſortilegij præſti-
giarúmque crimine haud vanâ ſu-
ſpicione laborâſſe non nullis com-
perta eſt. *Sebaſt. Brand ad Jac. Oli-
varium Cæſ. Archiatr. & Turnevſe-
rus in ſuis ſcriptis.* Occaſione huju

Quæ

Quæres. *An Aloëtica Vermibus & Hæmorrhoidum fluxu ſimul la-oranti, ſint exhibenda? Probl.*

CONSIDERATIO QUINTA.

EST autem Hæmopthiſis, de qua hic propriè, morbus de genere Organico-Communium, in Spe-ie Meatûs vitiati, in Particulari, pulmo-um, ſecundùm vaſa ob anaſtomoſim iapedeſim, Rhyxim, aut diæreſim, à aturali conformatione, aut unione re-edentia; Cujus generica ſequens eſto efinitio. *Hæmopthiſis eſt vaſorum pulmo-arium præter naturam apertio, cum ſan-vinis per os ſinè febre, & inflammatione, m tuſſi excretio, à ſuis cauſis inducta.* ed cur Hæmopthoici non febriunt? Quia nulla adeſt humorum putredo. ubitabis, Ubi in fæminis menſtruis ſub-ſtentibus ſangvis per os è pectore ex-rnitur, utrùm ille ſangvis menſtruus ? an verò alimentaris primarius? ra-

tio

tio dubitandi eſt; quia hoc modo a
fectas malè habet palpitatio & tremo
cordis, habitus decoloratur, & diffic
lis redditur reſpiratio; quæ omnia ſa
gvinis menſtrui ſurſum rapti ſunt ind
cia. Atqui etiam tabeſiunt, quod nu
trimenti defectum connotat; adhc
quid ajas? Reſpondeo ſangvis ille q
hoc in caſu tuſſi è pectore rejicitur, ſim
pliciter conſideratus nec purè eſt me
ſtruus, nec purè alimentaris, ſed miſt
ex utroque. Si autem ejus ſpectet
quantitas, portio eſt major ſangvin
alimentaris, quàm menſtrui. At ſi ej
ſpectetur vis activa, indeterminatè ſ
peratur alimentaris à menſtruo. Rat
eſt; quia ſicut finiti ad infinitum eſt inc
finita diſtantia, ſic maligni ad benignu
eſt, indeterminata; atqui menſtruu
eſt malignum, alimentum benignu
ergo. Indeſit quòd minima menſt
portio maximã in corpore cauſet mu
tionem, & ipſum etiam ſangvinem a
mentarem corrumpit. Habeatur exe
plum ex

Friderici Freij Accademiæ Syn-
ici filia, annorum circiter vigin-
, tenella, ſtatura mediocri, cor-
ore tenuato, forma liberali, è re-
one ædium mearum, apud con-
ngvineum famulam agente, cùm
iquoties primos menſium circui-
is experta fuiſſet, nec tamen ut
ar erat, expeditè typum ſuum ſer-
arent, ipſaque ob miniſterium
æſtandum negligentiùs habere-
r, & à parentibus quoque negli-
eretur, factum tandem eſt, ùt in
tum ſuppreſſis menſtruis purga-
onibus, facie, adeoqué toto cor-
ore palleret, ventriculus cibum
erſaretur, reſpiratio redderetur
fficilior, atqué ex levi occaſione
rdis palpitatione premeretur, &
ngverent omnia membra. Na-
ra itáque oppreſſa ſeipſam exo-

 ne-

nerare contendens mensium ma-
teriam per Anadromen sursum ad
vitalia & pulmones regerens, pue-
lam ad pthisim præcipitavit, cuju
signa & Symptomata, cum se in-
dies in virgine jam apertè manife-
starent, parentes ægram exfamu-
latu domum ad se revocârunt
& filiæ tandem seriò consulere con-
tendunt, nimis sera pænitudin
ducti. Verùm cum Pthisis in tam
tenella corporis constitutione ple-
rimùm invaluisset, sive mensium
virulentiâ singulari, sive curatio-
nis nimiùm procrastinatæ negli-
gentiâ, nullis postmodum reme-
dijs adjuvari potuit, quin tabe
consumpta interiret. *Schenk. in Ob.
Med.* Cujus occasione

Quæritur. *Utrùm menstrua in
prima, alijs validiores, eosque speci-
cos edat effectus? Probl:* CON-

CONSIDERATIO SEXTA.

UT autem Hæmopthiſis producatur, variæ concurrunt cauſæ, & in propagando hoc affectu, altealteri, quaſi manum porrigit: Primum occurrunt cauſæ externæ, quales ſignat *Hippocrates 5. aph. 24. dicens, fricta qualis eſt nix & glacies, pectori ſunt inimica, tuſſes movent, & ſangvinem, & ſtillationes*, motus, vel riſus vehementior, Spiritûs violenta retentio, ira fortior, ictus, caſus, conſvetæ venæ ſectionis omiſſio, naturalis alicujus ſangvinei fluxûs ſuppreſſio, &c. Cauſam externam adjuvat, Cauſa antecedens, quæ eſt ſangvinis copia in vaſis majoribus, tenuitate, aut acrimoniâ conſtitutionem naturalem excedens. Hanc Mediata ſequitur(?) , quæ in ſex rerum non naturalium uſu illegitimo ſubſiſtit; irritatur etiam à medicamentis corroſivis, & venenis intro ſumptis.

Conjuncta antecedentem excipit,

quæ hìc nil aliud eſt, quàm ille ipſiſſim
ſangvis, qui in vaſis pulmonum min
ribus naturam, vel quantitate ſuâ,
dequaque impulſus opprimit, vel q
litate, rarefactis, aut exeſis, cum pulm
num ſubſtantia tunicis vaſorum, ita m
leſtat, & ex ijſdem, ſive Rhyxi, ſive A
ſtomoſi, ſive Diæreſi, ſive Diapedeſi
pulmonũ ſubſtantiam, inde catarrh
excernendus profluit. Sed Quæ
Ubi hepate vulnerato ſangvis tuſſiem
expectoratur, utrùm tunc Hæmop
ſis ſit morbus, an Symptoma? Reſp
deo, quòd Hæmopthiſis propriè dic
nunquam ſit Symptoma: Ratio; q
Hæmopthiſis propriè dicta, ſemper
dit actiones, ergo nunquam eſt Sy
ptoma propriè dicta. Si igitur vul
rato hepate ſangvis, qui expectorat
actionem vitalem lædit, morbus eſt
non? Symptoma. At notandum
quòd Hæmopthiſis quandoque ſit m
bus primarius, quandoque morbus
cundarius; huic ex prioritate non
dare ſcies, juxta id, *prior tempore po*
jure. Dubitabis, idemnè ſit mor
prim

Primarius cum Secundario, ac *Morbus Complicatus*? Ratio dubitandi est, quia morbus complicatus est tunc, dum plures morbi simul & semel corpus affligunt, at morbus primarius cum secundario etiam simul & semel corpus affligunt, ergo videntur idem esse quod morbus complicatus. Respondeo, nequaquam idem sunt, imò specie inter se differunt disjunctivè, etiamsi collectivè considerati idem sint: Ratio hujus est, quia morbus primarius cum secundario, idem sunt genere, & eandem speciei causam recognoscunt, etiam si diversas partes afficiant, quapropter uterque est particularis. At morbus complicatus etiam à causis contrarijs prodicitur, & vel totum, vel unam eandemquë partem simul afficit, qualis est Hæmitritæus, &c. Sed cur rigor Podagricas antecedit defluxiones? An quia nova podagrici affectûs materia congeritur? An quia febris Arthritici affectûs comes, resolvitur.

Sutor noſtras à me 25. Januarij Anno 86. in præſentia Collegi noſtri Medici, apertus fuit. Vir Annorum triginta, corporis conſtitutione pituitoſa, hydrope, ab aſthmate cauſata, perijt. Is antequam tumere venter inciperet, in regione dorſi, latere dextro, tumorem habuit carnoſum, non recedentem colore cutis, cui Tonſor quidam cùm emollientibus diu applicati nihil proficeret, tandem cultello tumorem incidit, quo aperto, nihil ſi aqua effluxit, per aliquos dies postmodum vulnus ſanatum fuit. Sed cùm tuſſi vehementi divexaretur, pedes cum ventre tumere inciperent, difficultas ſpirandi adeſſet, medicorum conſilio uſus, tandem & meum expetijt menſibus circiter duobus ante mortem. Exhi-

bi-

bitis ergo ijs, quæ videbantur ad morbi curationẽ palliativam potiùs facere, per certa intervalla meliùs habere cæpit, mox recidivam passus, perijt. Abdomine aperto aquæ citrinæ copia, quæ duo vasa ænea, qualia Tonsores habere solent (Scherbecken) replevit effluxêre. Viscera omnia in abdomine cõtenta, satis commodè habebant, solo omento excepto. Diaphragma verò, non ab hepate sursum comprimebatur, sed à materia in thorace contenta, præter modum deprimebatur. Thorace aperto purulenta materia è latere dextro profluens, tria ænea vasa, replevit, cujus lateris pulmo totus in pus abierat, sinistro integro persistente, & satis commodè se habente. Hinc Asthma, hinc tussis, hinc hydrops, ex

pul-

pulmonis ulcere dependentia omnia. *Casp. Bauhinus de Obs: propr:*
Cujus occasione

Quæres. *Utrùm etiam affectus pulmonum stranguriam causare possint. Probl.*

CONSIDERATIO SEPTIMA.

QUamvis non incertum Hæmo-pthiseos indicium sit Sangvinis cum tussi sinè febrè è pectore rejectio, hæc tamen cùm omnis Hæmopthisis sit quarto modo proprium morbi sufficienter non determinat hæc[...] ceitatem; igitur Anatome & Avtopsi[...] firmam rationem & demonstrationem subministrante, opus est, quæ hoc, & non aliud morbi genus, hanc & non illam morbi speciem, hâc & non illâ determinatam singularitate, esse ostendi[...] Cùm autem Hæmopthisis ab omni[...] morborum genere dependeat, si una[...] quæ

quæque ejus ſpecies, ad ſuum relata genus, proprijs circumſcribatur terminis, indubium ſui demonſtrabit genitorem, accuſabitq; morbum communem Rhyxis & Diæreſis, Organicum Anaſtomoſis; Diapædeſis verò Similarem & Organicum ſimul, diverſo tamen reſpectu indicabit. Rhyxin cauſa violēta externa oſtēdit, cōprobat Sangvinis ejusq́ recētis, copiâ, & ſtertore pulmo oppreſſus. Diæreſis internam, calidam, acrem, ſalſam, corroſivam arguet materiam, eamque vel in pectore genitam, vel à capite delapſam, vel ex abdomine tranſmiſſam, vel alimenti aut medicamenti modo introſumptam, aut per ſe, aut per conſenſum alterius partis, pectus patiens annuet. Diæreſim autem eſſe teſtabitur, ſangvis paucus cum dolore, vel vellicatione excretus, puriq́ permiſtus. Anaſtomoſim prodet ſtertor, confirmabit ſangvinis ſub grummoſi copia, qui ſinè dolore, nullâ pregreſsâ cauſâ violentâ, cum levi tuſſi, expectoratur. Diapedeſim manifeſtat paucus, iſque tenuis & aquoſus ſangvis; declarant, u-

rens

rens in pectore calor, longa, cum virium resolutione, respiratio,&c. Pulmo spumosum sangvinem cum tussi rejicit, concretus è pectore prodit, Venæ, crassum & subnigrum, Arteriæ, tenuem & rubicundum, hæc cum, illæ sine sensu ab ægrotante pulsûs sangvinem profundunt. Si hæc, cum cæterarum sangvinis rejectionũ proprijs signis conferas, facilè propriam ab impropria distingves hæmopthisim. Sic è ventriculo vomitu, screatu exfaucibus, de gingivis sputatione excernitur; è capite labentem, quædam juncta caliditati oris dulcedo, è larynge, aut aspera arteria prorumpentem, pruriginalis titillatio, ab acribus, sive evaporationib⁹, sive destillationibus causatam prodit manifestè. Sed, Dubitabis, Utrùm plevritico sanginẽ extussienti, præmissis universalibus danda sint sangvinem sistentia? Ratio dubitandi est: Quia docente Hippocrate, *In plevritide, si sputum mox à principio appareat, eam abbreviat, si verò postea, producit.* At juxta Galenum in hæmopthisi præmissâ venæ sectione, mox sangvis sisten-

ſiſtendus. Quæſo quid agendum? Reſpondeo, reſpiciendum eſt ad magis urgens; Si igitur in plevritide tantus rejicitur ſangvis, qui vires ægri proſternit, præmiſſis univerſalibus mox ſiſtatur; at ubi exinde laterum alleviatur dolor, & ægri vires ſublevantur, expectorantibus ejus promoveatur excretio. Sed cur pedum refrigeratio gravat, excalefactio verò alleviat pectus? An ob nervorum communionem? An ob ſangvinis condenſationem, & rarefactionem? Dubitabis iterum, Utrùm acri & tenui ſangvine in pectus delabente, ægro porrigenda ſint medicamenta incraſſantia? Ratio dubitandi eſt, quia incraſſantia ſangvinem coagulant, eundem etiam ad putredinem diſponunt, ergo incraſſantia videnter fore non exhibenda; atqui humor tenuis niſi incraſſetur, excerni nequit, & pulmonum corrodit ſubſtantiam; quid ad hoc? Reſpondeo, hoc in caſu abſit omnis formido, dum exhibentur incraſſantia, ùt ſangvis putreſcat, imò eorum multiplicetur uſus, dentur nimirum Looch

& Be-

& Bechica incrassantia; Looch, ùt acres & tenues humores antequam asperam attingant arteriam, incrassentur, & screatu commodiùs excernantur. Bechica, ùt humor tenuis jam in pulmones delapsus, inidoneus ad expectorandum, citiùs, quàm eorundem pulmonum corrodat substantiam, tantisper incrassatus, expectoretur, nequé ex ejus incrassatione timenda putredo; cùm id, quod incrassatum est, mox è pectore rejiciatur.

Nicolaus Leonicenus Praeceptor celeberrimus, Vir, qui jam sextum supra nonagesimum transegerat annum, 1523. in raucedinem simul & gravedinem incidit: Hoc Medico utebatur probissimo atque Doctissimo Alberto Savanarolla, D. Hieronymi fratre, nè sine Medico ægrotaret, nam Medico non indigebat tantus Vir. Cùm

pe-

per aliquot dies raucedo, atque gravedo in Leoniceno perseverarent, & esset de salute sua valdè solicitus, bonus ille Vir Albertus, nè Leonicenus has affectiones curandas putaret, & nè esset de salute tam solicitus, hunc aphorismum illi retulit, *gravedines & raucedines in valdè senibus concoctionem non admittunt.* Quem audiens Leonicenus, subrisit inquiens; parce mi Alberte! Hippocratis aphorismum non intelligis, quippe verus non est in Viro Medico. Et ità certè fuit: Nam Vir (quod mirum est) tantâ ætate ingravescens, solâ victûs ratione observatâ, à raucedine & gravedine, evasit. Talis autem erat ejus victûs ratio. Nunquam abstinuit à carnibus, nunquam à pingvissimo capi jure, nunquam à

vino,

vino, quod & dulcissimum simu
& potentissimum, bibebat, & sa
nitati restitutus est; dicebatque
genus victûs esse illi ætati propri
um, & à qua, si declinet, potiùs pe
riclitari, quàm juvari. Imò Medi
cos illos deliros vocabat, qui i
tam ingravescenti ætate, carnes
jura, atque vinum prohibebant
si modicè sumantur; Sit quoc
cunque ægritudinis genus, quô i
le afficiatur. Refert hanc Histor
Brassavolus Comment. ad aphor. 4. li
2. Hipp. Ex cujus occasione, cùm
idem eveniat regioni respectu an
ni temporum, quod calido innat
respectu ætatis.

Quæres. *Utrum Boëmus Catha
rhosus, eò quò Gallus, aut Italus mod
sit curandus? Probl:*

CON

CONSIDERATIO OCTAVA.

QUoniam igitur & morbi ſuas habent proprietates, per quas ſe Medicis non tantùm manifeſtant, verùm etiã tum qualitatẽ, tũ quantitatem victûs & remedij, imò & ipſum temp⁹ ſumptionis determinant, videndũ igitur quomodo eæ hæmopthiſi accomodantur. Certũ quidẽ eſt, quòd omnis proprietas, aut ab eſſentia, aut à cauſa, aut à loco exiſtentis ſubſtantiæ ſuam capiat denominationem. At incertum, utrùm omnes morbi, ab omnibus conditionibus communicatas ſibi habeant proprietates: Solius hìc hæmopthiſeos propria enumerabo.

Quæ ab ejuſdem Eſſentia deſumuntur, illius magnitudinem, morem, motum, & eventum demonſtrabunt.

Propria à cauſis progenita indicabunt Sym-vel idio-pathiam, privationem vel poſitionem, protho-vel devtero-pathiam, particularitatem

vel univerſalitatem,ſeſe aut legitimand
aut ſpurios reddendo.

Propria à loco eſt diverſitas, nc
ſtrates, communes.

Hæmopthiſis de eſſentia ſua morb⁹ e
magnus, tum quia partem ad vitam ſim
pliciter neceſſariam afficit, tum quia v
res etiam robuſtas proſternit, & morten
infert.

Objicies; morbus magnus ma
gnam infert actionum læſionem, at hæ
mopthiſis non infert magnam actionum
læſionem, (hæmoptoici enim ambu
lant, comedũt, bene ratiocinantur, &c.
ergo. Reſp: diſtingvendo Majo:; Mo
bus magnus infert magnam actionum
læſionem, ſi morbus magnus dicatu
ob vehementiã ſymptomatũ, conced
Maj:; ſi ſit morbus magnus de eſſentia
nego Maj: Minorem ſimpliciter nego
quia hæmopthiſis omni ex parte e
morbus magnus in adulta ætate conſi
derata, vires enim etiam validiſſima
proſternit, & mortem infert.

Sed cur à copioſo ſangvinis flux
convulſio lethalis? An ob virium diſſ
pati

pationem? An ob morbi particularis in universalem transmutationem?

Quæres, Utrùm periculosiùs, ab Hæmopthisi peripnevmonia? an à peripnevmonia Hæmopthisis? Respondeo quòd Hæmopthisis peripnevmoniæ succedens minùs periculosa sit, quàm peripnevmonia succedens hæmopthisi; Ratio: Quia in succedente peripnevmonia, natura succumbit, in hæmopthisi sublevatur.

Dubitabis, Num in pthisicis sangvinis extussitio promovēda? an supprimenda? Ratio dubitandi est, quia pthisis est ulcus, quod mundificandum, mundificando autem sangvinis promovetur excretio, quæ ob virium resolutionem, aut imminentem inflammationem supprimenda. Respondeo à gradu pthisis utriusque desumenda indicatio, si itaque pthisis in primo gradu fuerit, quantocius sangvis supprimendus, tantisper puris neglectâ excretione, nè copiosior in pulmonum substantiam effusus, pure adaucto ulcus exacerbet. Si pthisis in secundo gradu fuerit utrique si-

 mul

mul medendum. At ubi tertium gr
dum pthiſis attigit, prognoſtico æge
relinquendus. Ad rationem dubitand
dico, quòd mundificantia, ſimul inca
nent, ea autem quæ incarnant, etiam
ſangvinem ſupprimunt, quibus ſi adm
ſceantur ſtegnotico-bechica, utrique in
tentioni ſatisfactum eſt.

Filia Trophini Icardi Viro nu
pta uterum geſtans, in ſeptimo g
ſtationis Menſe in plevritidem
gravem incidit cum oregmone, di
ficili reſpiratione, & febre acuti
ſima, delirio atque vigilijs, ſangv
nem ſibi mitti, non eſt paſſa ob im
prægnationem, tandem die ſept
mo naturæ vi ac ductu, ſcreare ca
pit, remedijs tamen adjuta multi
egglegmatis potionibus expecto
rantibus, fotibus, ſyrupis, ungvin
bus; remitti febris die undecim
incipit, procedit ſputum color
tum

tum, coctum, sinè magna difficultate emissum, vigesimo integrè decrevit, & liberata est sudore copiosè manante, Filiam postea peperit vitalem, & incolumem suo tempore, nempè exacto nono Mense. *Valeriola lib. 6. Obs. 6.*

Occasione hujus Quæres.

Utrùm Plevriticis Venæ sectio necessaria? Probl.

CONSIDERATIO NONA.

EA tamen Hæmopthiseos indoles est & benignitas, quòd nunquam, quantùm est de se, malignum spiret odorem, verùm ubi aliquid virulenti ipsa affligente latitat, non ipsi, sed socio ejus morbo adscribendum est, nisi & ipsa toxico alicui suam deberet originem, sed tunc etiam universus medici ocul⁹, in adversa vis deleteriæ alexiteria reflectendus. Multò minùs contagiosa est, quàmvis hodie, plures sibi

contubernales uno eodémque tempore affligere visa, atque curata est; Verùm inter reliquas inopias certa est etiam nepotum hæreditas.

Quæres in quo subsistant morbi Hæreditarij? Resp: in certa partium texturlabem generantis in genito referente.

Dubitabis, Utrùm Hæmoptoci generare possint? Ratio dubitandi est, quia læsa facultate vitali, læditur facultas generatrix, at per Hæmopthisim læditur facultas vitalis, ergo. Respondeo cum distinctione, Si per hæmopthisim copiosus, & per longum tempus rejiciatur sangvis, omnino prtunc redduntur ad generandum inhabiles: & probatur: quia multo sangvine rejecto, aufertur materia, subjectum spiritus vegetantis, atqui hoc ablato aufertur vis seminifica, ergo. Si verò hæmopthisis levior sit, initians, diæresis nil officit generationi, quin imò calidioribus & acrioribus humoribus onusti salaciores sunt.

Sed cur defectus menstrui inducat sterilitatem? an quia Matrix arescit, vequia turgentia in sangvine deficit?

Helena Senegveria Jacobi Gondardi Pharmacopæi Arelatensis Uxor honestissima, ætate florens, primipara, dum post Filiæ partum sibi parum cavet, frigore imprudenter admisso, altero à partu die plevritide acutissimâ corripitur, cum intensissima febre, tussi validâ, & spirandi difficultate tanta, ùt præfocari sibi videretur, neque enim, nisi summa cum angustia, spiritum trahere poterat, lateris dolore premente adeò, ùt in præfocationis periculum ægram induxerit: Misso sangvine contra suorum omnium vota (quod enim puerpera esset, & adhuc à partu fatigata, & sat sangvinis per purgationes muliebres exijsset, horendam ducebant à Medicis de mittendo sangvine mentionem fieri)

eri) aliíſque oportunis auxilijs ad-
hibitis, integrè, & magna omnium
admiratione curatur, cùm moritu-
ra in horas ob ſpiritus interclusio-
nem putaretur. *Valeriol. lib. 5. Obſ.*
10. Occaſione hujus Quæres.

*Utrùm in tali caſu ſuperiores, an in-
feriores venæ ſecandæ? Probl:*

CONSIDERATIO
DECIMA.

SI ubi, tunc in morbis verificatur
Philoſophi illud: *Omnis latio infe-
rior, fit à latione ſuperiori;* ipſa eti-
am Hæmopthiſi háncce veritatem non
excedente, ſi ejus modum quo ad dura-
tionem conſideres; Modum motûs ſi
ſpectes? nullum habet; verùm ubi affli-
gere cæpit; non ceſſat, donec ægro ſæ-
vitiâ ſuâ mortem intulerit, niſi benigno
Pharmaco conrfactis ejus viribus me-
dens ægro vitam dederit. Ac propter-
rea omnis hæmopthiſis brevis eſt mor-
bus, non tamen ideo eſt acutus

cùm

cùm non habeat febrem adjunctam: Subſiſtitné igitur in febre acuties morbi? Reſpondeo, ità quidem, ſi per febrē velox deſignetur motus, nam proprie in motu ſubſiſtit morbi acuties, non quidem in illo, cujus tempus eſt menſura, ſed in eo cujus eſſe ad aliud eſſe; qualis motus eſt generativus & alterativus, quorum igitur morborum curſu homo de eſſe viventis ad eſſe cadavericum citò deducitur, acuti dicuntur.

Objicies, morbus acutus eſt, qui citò & cum periculo terminatur, atqui etiam hæmopthiſis citò & cum periculo terminantur, ergo &. hæmophiſis eſt morbus acutus. Reſpondeo diſtingvendo majorem, ille morbus eſt acutus ex ſua Eſſentia concedo majo: Ratione invaſionis nego majorem. Minorem etiam diſtingvo, Hæmopthiſis citò & cum periculo ab ejuſdem eſſentia dependente terminatur, nego minorem; terminatur cum periculo dependente ab invaſione, & alterius ſuccedentis morte ipſa pejoris morbi, concedo minorem, ergo eſt morbus acutus propriè ne-

nego, impropriè concedo; vel simplic-
ter nego consequentiam; quia, quo
impropriè est, nullo modo est.

Dubitabis, Utrùm Crisis sit effectu
temperamēti? Ratio dubitandi est, qui
Crisis non fit nisi concocta materia, co
coctio est actio naturalis, ad quam pro-
ducendam requiritur temperamentum
temperamentum in morbis criticè so-
vendis læditur, quapropter concocti-
onem perfectam producere nequit, qu
ad Crisim absolvendam requiritur. Re-
spondeo ad dubium, quòd nil minùs a
Crisim efficiendam conferat, quàm tem-
peramentum, illud siquidem totum in
ijs morbis qui criticè solvuntur, everti-
tur, etenim omnes intemperies sunt
Ad rationem dubitandi dico, quò
actiones naturales non fiant vi tempe-
ramenti, sed vi calidi innati, quod dum
temperamentum succumbere cernit
homogenea ab hetterogeneis segre-
gat, & separata utrinque quasi in aci-
em disponit, sicquè pugnam seu Crisim
instituit, non parum adjutum ab influ-
xu superiorum; hoc enim solum & u-

ni-

nicum est, in quod astra tanquam in sibi simile conservando influunt.

Audivi Patris mei ætate, in Veneta Urbe culcitram pestilentiæ tempore suspectam, in interiores domûs partes cujusdam Patritij ejectam, ac post septimum annum requisitam, quam Mater familias discuti jussit, longo enim situ in abdito loco, virus vehementiùs contraxeret, quò servi protinus subita peste correpti sunt. *Alexander Benedictus lib. de pest. cap. 3.* Consimilem huic narrat *Forst. Scholio ad Obs: 22. lib: 6. de Febr.*

Cujus occcasione dic, num?
Miasma pestiferum citra putredinem subsistatt? Probl.

CON-

CONSIDERATIO
UNDECIMA.

VUlgus quidem dicit *finis coronat opus*, quem Medicus dum in hæmopthisi prædicit, spinam non coronam affigit; nam vel ipso Divo docente Hippocrate, (a) *Sanguinem supernè ferri qualiscunque ille sit, malum;* etenim (b) *à sanguinis sputo puris sputum, à puris sputo tabes, dum verò sputum supprimitur, moriuntur.* Attamen variat periculum pro vario expectorandi modo: Diapædesis minùs periculosa est, quàm Anastomosis; periculosior Anastomosis arteriarum, quàm venarum; Hâc (proportione servatâ) Diæresis periculosior; quàm Gallenus, si profundior sit, incurabilem ait: Omnium periculosissima est Rhyxis, & quæcunque ex illis recidivat, vitæ periculum adauget: Primaria etiam periculosiùs afficit, quàm secundaria, Idiopathica, quàm Sympathica, Critica ex se nullum habet

peri-

(a) *Sect. 5. aph. 4.* (b) *Sect. 7. aph. 15.*

periculum. Reliquæ pro partium nobilitate, & vehementia fluxûs, majus, vel minus adferunt periculum; illa quæ ab Utero procedit, terret, non jugulat. Quam è capite producit defluxio periculosa est; Pueri, & senes graviùs in ea decumbunt, quàm ætate consistentes; quæ dejectis jam viribus mobo alteri succedit, certissimam mortem infert. Quæres, Utrùm Hæmopthisis succedẽs Empiemati curabilis sit? Respondeo, si in Empiemate constent vires, & præcedens morbus totaliter cessaverit, primis etiam diebus cum Empiemate prodeat, facilè pus, & sangvis rejiciatur? omnimodè æger sanitati restitui potest; Si verò post diem quadragesimum Empiematis, Hæmopthisis exoriatur? mors ægro prædicenda est; Nam; (a) *qui ex pleuritide Empij fiunt, si à ruptione intrà dies quadraginta sursum purgentur, liberantur, alioquin transeunt in tabem. Tabidi verò fluxione alvi superveniente moriuntur.* Sed, Cur læso Cerebro biliosus supervenit vomitus? An quia pars prin-

(a) *5. aph. 15. 5. aph. 12. 6. aph. 5.*

princeps principi compatitur? An qu
ventriculus parte superiore nervosu
ob nervorum originem inconsensu
trahitur?

Dubitabis, Utrùm in larga Hæmo
pthisi, quæ Anginæ succedit, c
jam aliquot diebus durat, vena secanc
sit? Ratio dubitandi est. Quia: (a)
*quibus ex angina liberatis ad pulmone
mali fit conversio, intra dies septem mor
untur*, at largiùs fluenti sangvini, mo
venæ sectione medendum! Quid ig
tur? Respondeo, si in Anginæ succe
dente hæmopthisi metus adsit inflam
mationis, viribus oppressis mox ven
sectione succurrendū. Nam ex Angin
malo in pulmonem translato, (b) *si æg
dies septē effugerit, purulētus evadit*, quo
pus si intrà dies quadraginta expector
tur, sanatur, si autem ex viribus deje
ctis, larga Anginæ subsequatur hæmo
pthisis, durétque per dies aliquot, fru
stra advocatur Medicus, frustra applicā
tur Medicinæ. *Nam omne nimium na
turæ est inimicum.* 2. aph. 51.

An

(a) *5. aph. 10. eod. Gal. Com. 10.* (b) *5. aph.*

Angina laborabat Nicolaus
.ota, sed nullus tamen rubor aut
ımor, vel intus in gula vel extra vi-
ebatur. Et ipse nihilominus vix
piritum trahens, quidquid præte-
ra edendũ sumeret, per os statim &
ares rejiciebat. Quare, cùm are-
ente corpore, pallente jam facie,
vertentibus oculis, spes omnis
ıblata esset, & Medici quibus cu-
ı demandata fuerat, ægrum am-
ius non adirent, me, licet junio-
m, convocant, ægrum osten-
ınt, & quæcunque acta fuerant,
ponunt. At ego cum ægrum
sum ad mortem tendere, & Me-
cos quæcunque opportuna fue-
ınt præsidia, adhibuisse, intellige-
m, cœpi ipse mecum cogitare,
tiúsne esset ægrum Deo & Natu-
, ut cæteri Medici, incuratum di-
mit-

mittere, an aliquod, licet insc
tum, utile tamen auxilium exp
riri : Verùm adhortantibus H
qui ægro assistebant, consilium c
pio, & locum altioribus plagis s
ipsis maxillis, ac etiam supra c
lum incido, ex quo cùm san
multa prorumperet, adeo morb
levatus est, ùt faucibus ipsis, spi
tum simul & cibum capientibu
facilis dein ad bonam valetudine
ægro ipsi daretur regressio. *Be*
ven: cap. 28. de abdit.

Hujus occasione Quæres.

Utrùm juxta id, vomitus vom
tum curat, *sangvinem vomenti, da*
dum sit vomitivum? Probl.

CON

CONSIDERATIO DUODECIMA.

ANtiquum eſt dogma Medicorum, *Morbi cognitio eſt ejuſdem media curatio;* Quid enim Medice curas, ait Bertucius (a) ſi morbum & ejus cauſam ignoras, *promptam* igitur (b) *oportet eſſe medicum ad ea quæ decent facienda*, cùm *judicium* ſinè cognitione morbi, cauſæ & partis affectæ, *ſit difficile*, néque experimentum habetur, niſi certâ methodo morborum curatio inſtituatur. Eſt autem *Methodus Scientia quâ per indicationes certas & evidentes remedia inveniuntur, quibus ſanitas & præſens conſervatur, & amiſſa reſtituitur. Indicatio* verò aliud nihil eſt, quàm *morbi & remedij cognitio*, Remedium & morbus tunc cognoſcitur, dum pars affecta, & cauſa morbi efficiens perſpecta habetur, cùm enim *contraria contrarijs curentur*, atque *causâ ablatâ auferatur & effectus*, fit, ùt quodvis contrari-

E um,

(a) *In collect, lib.4. cap.* (b) *Hip. 1.aph 1.*

um, ſui demonſtret remedium. At quoniam duplex eſt Methodus meden di, nimirum Odinaria & Extra-Ordinaria, quæritur, quâ Methodo curandi ſit Hæmopthiſis? Reſpondeo, curetur pro varietate indicationum, Methodo quidem Ordinaria, dum indicatione ab ipſa morbi eſſentia deſumuntur Extra-Ordinaria, dum accidentium ve hementia medellam expoſcit.

Sed cùm à *copioſo ſangvinis fluxu ſingu tus aut convulſio malum ſit*, dubium eſt, utri prius medendum? Ratio dub tandi eſt; quia dum convulſioni me deor, ſangvis ſuum continuat fluxum adeoque convulſionem, cui primam originem dederat, adauget; Dum ve rò ſangvinis fluxum reſtringere ſatago convulſio mortis cauſa intenditur Quod igitur conſilium? quod reme dium? Ego ait author Anonymus flu xûs ſangvinei ſpeciem, ejuſque cauſam diligenter perpendo, & pro ejus, cauſæ illius varietate, remedium applico, jam fluxũ ſangvinis ſolũ, jam convulſionem ſolam ſano, jam ſimul & ſemel utrum

qu

que ſublevo, memor illius Hippocratici, *Ubi in Tetano ſinè ulcere, juveni benè carnoſo, æſtate media, frigidæ larga profuſio calorem revocat, calor verò utrúmque ſanat*, hoc, aut ſimili remedio. Similiter Herc: Sax: in Obſ. & Dovinetus Apoll: lib:1.c.3.hæmorhoicos convulſos,& venæ ſectione ſanaverunt. Sed cur in *febribus dexter teſtis convulſus ſignum eſt mortiferum?* An quia interna convelluntur? An quia omnes omnium facultatum ſpiritus exſtinguuntur?

Chriſtophorus Alberti Pharmacopolæ noſtri Filius, vigeſimum agens ætatis ſuæ Annum, melancholicus naturâ, Wittembergam profectus eſt; utens igitur pro ratione victûs loci illius cerviſia, & cibis frigidis, & concoctu difficilibus, incidit in ſuppreſſionem alvi, & dolores quaſi colicos, quibus accedebat ſpaſmus Opiſtho-

conus dictus; exhibuerunt igitu
illi medicamenta per os ſatis fo
tia, ſed tantùm irritârunt illum p
roxiſmum ſpaſmaticum, & nih
profecerunt, acceſſerunt igitur a
clyſteres valde fortes, quibus len
ta eſt alvus, & cæpit meliùs hab
re, ſed quoties egerebat, invadi
bat ipſum paroxiſmus ille, cum
paulo meliùs haberet, ad nos v
ctus curru, redijt mediocriter h
bens, quamquam alvus non r
ſponderet; venit igitur ad nos d
decima, nec interea temporis h
buit beneficium alvi, reddieru
igitur dolores colici.

Quapropter acceſſimus ad cl
ſteria fortia, ſed parum ſunt op
rata, & ſemper exagitatione m
reriæ redijt paroxiſmus; tande
exhibuimus illi ſimplicia Clyſten

x libra una lactis & mellis unc: iiij.
uæ ſatis commodè operata ſunt,
ec excitârunt tam vehementes
aroxiſmos. Interea tamen tem-
oris ſemper ſupprimebatur alvus,
 illi paroxiſmi redibant, magna
um violentia, ità ùt tres, aut qua-
uor homines vix ipſum poſſent
etinere in lecto, & hoc aliquan-
o bis aut ter in die fiebat, ratio
amen ſemper conſtabat, & in pa-
oxiſmo & poſt paroxiſmum lo-
uebatur. Exhibita ſunt per os
aria medicamenta incidentia, &
oncoquentia materiam, deinde
edicinæ fortes, quæ tantùm ex-
gitârunt materiam, ùt paroxiſmi
ſent vehementiores, excrementa
rant planè pituitoſa, & melan-
holica, urina aliquando ſuppri-
ebatur, per biduum deinde pro-

dibat nigricans & crassa. Cum-
que igitur diligenter perpenderem
symptomata hujus morbi, tandem
cognovi esse spasmum & opistho-
tonum, propter congelationem
in vena cava factam. Quia dum
contigit, ùt vena cava humoribus
frigidis & viscosis abundet, ratio-
ne quietis sangvinis congelatur, &
frigescit corpus ob talem congela-
tionem, unde membra nervosa
compatiuntur, ùt testatur *Monta-
nus in 9. Rhasis.* Consului igitur
ipsi, ùt uteretur decocto ligni, &
singulis quatuor diebus Clyste-
ex lacte, & melle, & cæpit melius
habere, & paroxismi redibant, non
ità frequenter, nec ità vehementer,
& quarta primum septimana cæ-
pit sudare, ex usu decocti fortio-
ris, aliàs ad noctem aliquando
spon-

ſponte habebat ſudorem frigidum, ſudore veniente ceſſavit ſpaſmus, ſed tremor occupabat totum corpus præcipuè tamen crura. Inunxi igitur ſpinam ſingulis diebus manè & veſpere ungvento Friderici Imperatoris ad Paralyſim, & paulo meliùs habuit. Cumque eſſet obſaturatus uſu Clyſterum, infudimus quarto aut quinto die decocto fortiori manè ebibendo unc. j. fol. ſenæ, & alvus ſatis commodè dejiciebat, ſingulis etiam octo diebus hieram Pachi exhibuimus, & ſenſim morbus emanſit. Tandem loco hieræ Pachi fecimus infuſionem in decocto fortiori ex helebori nigri drach. ij. epithymi drach. j. ß, & vidimus multam melancholiam, & pituitam ipſo evacuari. Octava ſepti-

mana loco tremoris sensit tantum frigus, quod ex continuatione ho rum medicamentorum cessavit, pedes qui videbantur esse contr cti, ut non posset recta incedere remiserunt. Nec tantùm tot hoc tempore apparuit corpus ess collapsum vel extenuatum, quo maximum est indicium humorum frigidorum. *Camerarius de Ob Joann. Hessi.* Cujus occasione

Quæres. *Num in convulsione à c piofo sangvinis fluxu orta; vena secan sit? Probl.*

CONSIDERATIO DECIMA TERTIA.

OMnis quidem Methodus m dendi Chirurgiâ, Pharmaciâ Diætâ perficitur, at non æqu in uno, ac in altero morbo, hæc necess

r

a sunt; nam ille morbus solâ curatur Diætâ, hic Cheirurgiâ, iste pharmaciâ, ille cheirurgiam & diætam, iste diætam & pharmaciam, hic omnes tres ad sui curam exposcit; quod & hæmopthisi quandoq; convenit; sed quoniam quatuor (aut si lubet octo) sunt ejus species, varia pro specierum varietate Hæmopthiseos cura instituitur. Et quidem ordinaria Methodo tunc, dum à nullo vehementiori concomitatur symptomate, ast ubi periculosum aliquod symptoma habet annexum, tum Methodo extraordinaria curetur. Sit Anastomosis Venarum, vel Arteriarum simpliciter; Primùm occurres Cheirurgiâ, evacuando, revellendo, & derivando habita semper partis mandantis & excipientis ratione, vacuabis itaq; ubi sanguinis copia Anastomosim progeneravit, de alterutrius, vel etiam necessitate sic mandante, ex utriusque cubiti vena mediana, copiosum sangvinem dimittendo; partiùs in principio si dimiseris, aut basilicam secueris, revelles; derivabis in morbi progressu, cucurbitis scapulis

pulis & dorso applicatis; Quòd si h[...] morhoides aut suppressi menses anas[...] mosim procreaverint, cave nè in p[...] tibus superioribus venam seces, n[...] opus hic evacuatione, sola revulsi[...] quæ ad alterutrum, aut utrùmque [...] dem fieri potest, sufficit de Cheirurg[...] legione; de Pharmacevtico grege a[...] mes stegnotico-refrigerantia, ut si pa[...] enti arridet potio.

℞. Aqua plant: unc. ij syr: port[...] unc. j. Lapid. Hæmatit. præp scr. ß. pro dosi, dentur tot, quot opus est, vel [...] lubet Electuarium.

℞. Conser: Acetos: rosar antiq[...] ana. unc. j. sangv. dracon. drach. j[...] Lap. Hæmat. præp. scr. j. syr. de ro[...] siccis q. s. m. sumat ad quantitatem c[...] staneæ, de die 3. aut frequentiùs, ta[...] diu, quàm diu non cessaverit morbu[...] si pulveribus malum hoc expugna[...] desideras.

℞. Sang. dracon. scr. ß. Lap. H[...] mat. præpr. gr. vij. coral. rub. præp. eb[...] præp. aa. gr. xij. m. detur manè & v[...] speri, donec anastomosis fuerit occl[...]

sa

m; quo facto, propria confortantia den-
tur, & Diæta ordinetur tenuis, aër vi-
tetur calidus, ira & motus vehemen-
tior caveatur, reliquæ sex res non natu-
rales ad moderamen reducuntor.

Quæres, An etiam Escherotica in
Hæmopthisi anastomotica sint exhiben-
da? Respondeo, quòd non, imò, pro-
cul hinc abeste profani! Escherotica e-
nim externa sunt remedia, quæ ubi se-
mel intro dederis, non aliter, ut lapidem
è manibus in aëra jactum, minimè rege-
re poteris; hinc ab oleo vitrioli, & simi-
libus Chymicis cave! Sed ubi in Hæ-
moptoës Anastomosi Methodo Extra-
ordinaria utar? Respondeo, ibi, ubi vi-
res dejectæ sunt; ordinariè enim in Hæ-
mopthisi à morbi principio demitur vi-
num, at in viribus dejectis mox in prin-
cipio, etiam hispanicum exhibe, ut eo
citiùs spiritus dissipatos restaures.

Dubitabis, Utrùm sangvinem vo-
menti Emetica sint porrigenda? Ra-
tio dubitandi est; quia vomitus vo-
mitum curat, atqui etiam vomitus san-
gvi-

gvinis fluxum promovet ; quid igi
agendum. Respondeo, sangvinei v
mitûs causa solvet nodum ; si enim
ani conatui, casui, percussioni, vulne
&c. talis succedat vomitus, etiam à le
Emetico abstine ; si aliquod assumptu
vomitum sanginis causavit, audacti
etiam fortiùs porrige.

Ego enim (inquit Galenus *li*
4. c. de loc. aff.) cùm viderem hom
nem (aliàs integra valetudine) sa
gvinem vomentem, interrogav
quâ victus ratione antea usus fu
set, ille verò inter alia quæ narr
vit, hoc quoque addidit, quò
cùm nocte quadam sitiret, missi
puero, qui aquam afferret, ex im
mundo fonte bibisset, quibus au
ditis sciscitatus sum, apparuissen
né aliquando sangvisugæ in fonte
qui cum id quoq; fateretur, è po

r

ſubinde idoneo Pharmaco hi-
udinem vomitione rejecit; Por-
cùm alius quiſpiam hujusmodi
ruorem emungeret & expueret,
pſo narrante audivi, eum rure æ-
atis tempore in ſtagno quodam,
um cæteris juvenibus, juvenili
udo, qualem adoleſcentes in aqua
udere ſolent, exercitatum, tum
go ſciens in eo ſtagno ſangviſugas
ſe, duxi laborantem ad ſplendo-
m, converſóque directè ad ſolis
dios narium foramine, in eo
eatu, ubi naſus ad oris regionem
erforatur, hirudinis in meatu
tentis, caudam conſpexi. Has
itur hiſtorias, utpote per quam
onducibiles, vobis narrare operæ
rætium duxi. Cujus occaſione ſit.

An à medicamento poto convulſio
ortifera? ut habet Hip:7.aph.25.Pro:

CON-

CONSIDERATI[O]
DECIMA QUARTA.

Diapædesis rarefactis vasorum tunicis, sangvinem, eúmque tenuem & paucum, in pulmonum substantiam tussi, foras rejiciendum profundit, adeòque citrà Cheirurgiam diætâ & pharmaciâ curatur, & quid[...] Pharmacia & refrigerantibus, minor[...] visq; succurret, ut:

℞. Aquæ flor. Nymph. unc. iij. [...] de succo plant: unc. j. ß. terræ Sig[...] præp. drach j. m. detur manè & se[...] vel

℞. Trochisc. de carabe drach. ß. b[...] armeni scr. j. dentur doses aliquot [...] mendæ ex cochleari cum syrup. [...] Symph. Fernel. vel

℞. Herb. bursf. past. mille fol. flo[...] purpureo, scabios. hæder. terres: pla[n]tag. acutæ, aa. ma. j. Radic. Philip. to[r]mentil. aa. drach. vj. concisa s.

Herbæ pro jusculo, quod manè & v[e]speri, aut si opus est etiam de merid[ie] sumatur.

ſin craſſato nonnihil ſangvine, & va-
um Pulmonarium tunicis aliquanti-
r condenſatis, detur minorativum,
od ab hepate, utpote ſangvinis offici-
calidum, eúmque aquoſum, abſtra-
liquorem.

℞. Rad. gramin, cichor. aa. unc. ß.
bar. agrimon. Epithim. aa. M. ß. con-
coquantur in s. q aqu. com. in col.
unc. vj. infunde fol. ſen. ſelect Rha-
elect. aa. drach. j Mechoac. drach. jß.
cæ indi. ſcru. ß. per horas 12. deinde
quantur.

℞. Col. fortiter expreſſæ & clarific.
. iij. ſyr. de cich. cum Rhabar unc. j.
elect. diacarth. drach. ij. Tart. Vitrio.
j. m. detur pro una vice tempore ma-
no; quantitas autem medicamenti
ætatis gradu, ſexu, & conditionibus
ûs minuatur, vel augeatur. Hiſce ſu-
abſolventibus operationem, cum
ta refrigerante, & condenſante, pul-
nis & hepatis confortantia exhibe-
ur.

℞. Rad. cichor. condit unc. j. conſer.
er. terreſt. Veronic. ana. unc. ß.
ſpec.

ſpec. diatr. ſantal. ſpongiæ ſalicis, ſu
quærcini aa. præp. unc. ij. ſyrup. pap
errat q. s. m. f. Elect. de quo capiat
gulis diebus ad quantitatem caſtaneæ
Sed.

Dubitabis, Utrùm in Diapædeſi
dorifera conveniant? Ratio dubita
eſt, quia ſudorifera pellunt, à cen
ad circumferentiam, quod bonum;
etiam calorem adaugent, ſangvine
attenuant, quod in hæmopthiſi malu
quid putas fieri oportet? Reſpond
quia proderunt ſudorifera refr
rantia, & incraſſantia, qualis eſt t
ſigillata, bolus armenus, cornu cerv
ſtum, corallia rubra, &c. quæ prop
tate ſudorem movent; quæ verò c
ris vi ſudorem fundunt, quale eſt M
thridatium, Theriaca, &c. omnino
cent; nocent item, ſi mox in princi
morbi exhibeantur, proſunt in de
natione, præmiſſis univerſalibus, & ſ
cificis exhibita. Sed cur in *febribus q*
tanis ſangvis è naribus profluens malum
An quia hepar ſcirrheſcere? An
corpus aquis repleri denotat?

An

Anno 1570. Nicolaus Ghe-
ardutius, Vir, cujus Lien valde in-
umuerat, ſangvinis nigricantis &
rummoſi libras ampliùs decem
er ſeceſſum & vomitum excrevit,
nde Lienis tumor longè minor,
uàm antea fuerat, redditus eſt,
ihilominùs cùm intemperantiſſi-
us eſſet, rurſus intumuit, & poſt-
odum per annum à prima ſan-
vinis excretione, in alteram con-
milem incidit, ex qua in Hydro-
em devenit, & obijt. Pariter
uidam Monachus Carmelitanus,
ùm diu Lienis tumore laborâſſet,
epentè magnam ſangvinis craſſi,
fæculenti copiam, per vomitum,
lvum, & veſicam demiſit, non
ercepto in ulla parte dolore,
umq́ue fluxus ille altero die repe-
eret, animam una cum ſangvine

 miſer

miser excrevit. *Marcellus Don.* *Hist. Med. Mirab. lib. 4. cap. 9.* C casione hujus, & ex modernoru de melancholicis opinione dic:

Num verum illud *Splen ridet facit, cogit amare jecur. Probl.*

CONSIDERATI DECIMA QUINTA.

DIæresim hæmopthoicam, q *est sangvinis ob erosionem v sorum pulmonis in eorunde substantiam effusio*, curabunt diæt pharmacia, & Cheirurgia. Cùm aute materia corrodens, in ipsa parte affec continetur, vel desuper cadat, vel infrà submittatur, non semper uno e demq; ordine procedunt, sed jam Diæ primum facit insultum, jam Pharmac aggreditur hostem, jam Chirurgia in micum evocat, ad pedem socijs mo bigeræ materiæ simul occurrentibu

Itá

áque, dum corrodens materia in ipsis
ulmonibus subsistit, eam mox Chei-
rgia aggreditur, cui sangvine detra-
o Pharmacia succedit, sequentiáque
aciem ordinat medicamenta, & qui-
m pro materia tenui, incrassantia.

℞. Aqu. flor. Nymph. unc. ij. syr. pa-
ver. erat. unc. j. spec. diatrag: frigidi
ach. j. m. detur tam diu, donec tenuis
ateria fuerit incrassata, quam expe-
orantibus amovet.

℞. Looch sani & expert. Looch de
ulm. Vulp. aa. unc. j. syr. de scabios.
ssil. aa. unc. ij. Pulv. Anonym. spon-
æ salicis præp. aa. drach. j. ß. m. sumat
inde patiens cochlear manè, de me-
die, & vesperi, quibus vulneraria sub-
rdinat.

℞. Mummiæ pulv. drach. ß. sang.
ac. scr. j. Lapid. hæmatit. præp. scr. ß.
. pro dosi, dentur doses tot, quot re-
uirit necessitas, cui pulveri ex jure ali-
uo assumpto superbibe sequens.

℞. Herb. Veron. scabios. bellidis mi-
oris, Abrotani, calcatrippæ, gratiæ Dei,
ncæ pervincæ, sanicul. auricul. mur.

agrimoniæ, virgæ aureæ, consolidæ re-
galis, Plantaginis lati, & acuti fol. burs.
past. aa. m. ß. concisa coque in s. q. acc.
de calatura sumat omni manè calidè,
meridie & vesperi frigidè medium sec-
tarium. Diæta huic regimini benè ac-
comodatâ.

Si desuper corrosiva cadat mate-
ria, pharmacia primùm incrassantib.
occurrit.

℞. Terræ Sigill. drach. j. Aqu. Plan.
unc. iij. syr. de portul. unc. j. ß. m. det.
toties, & tantùm, quantùm requirit
materia morbifica, hisce adjunge la-
bitivum sequens.

℞. Syr: de succo plantag. jujub.
de siliquis ana. unc. j. spec. diatrag. fri-
gid. drach. ij. m. lambat frequent.
ex baccillo liquiritiæ. Exhibito de-
minorativo.

℞. Aquæ fumar. unc. iij. confe.
Hamech. unc. ß. syr. manat. Horst. un.
j. m. pro una vice, mox Cheirurgia
um peragat opus, & diæta refrigera
ac incrassans succedito.

Si ab infrà corrodens illa ascen-

ateria, minorativo primùm & ante o-
nia de fonte Pharmacevtico exhibito.

℞. Rhabar: Elect. agar: rec: troch.
a. drach. j. ß. fol. ſen. drach. ij. ſpic.
d. ſcr. ß. coque in Aq. fumar q. s.

℞. Coll. fort. expræſ. & clarifi. unc.
ſyru. de Epithi. unc. j. Extract. dia-
rth. drach. ß. m. detur manè; reſidu-
n alterantibus corrigitor, & quod in
lmonem jam influxit, bechicis
novetor, & vulnerarijs pulmonum,
forumq; ſubſtantiã perſanator, dum
am Cheirurgia perficit operationem,
mmoda diætâ vires conſervator.

Si verò ea, quæ corrodit, viſcida &
aſſa fuerit materia, pro regionis, in
a ſtabulatur, conditione, exhibeto re-
edia; in quem finem ſerviet, Syrupus
zantinus Fernelij, de Hyſſopo, de
arubio, de Bethonica, de Stæchade
rab: Capil. Vener: de abſynthio, Oxi-
el ſimp. compoſitum, ſquiliticum, &c.
æc enim incidũt, & attenuãt, (a) *corpora*
m cùm quis purgare volet, fluxilia faciat
ortet, tum demum *concocta Medica-*

 men-

(a) *Hipp. 2. aph. 9.*

mento purgante educenda per ea loca, ad[illegible] maximè vergunt, ac ubi suspicio infl[illegible] mationis fuerit, manu parciori san[illegible] mittatur.

Diæta exsiccans & refri[illegible] rans, atque tenuis esto, nam *Impura[illegible] pora quò plùs nutriveris, eo magis læseris*[illegible] Sed cur spontaneæ lassitudines mor[illegible] denunciant? An quia Plethora? an [illegible] Cacochimia in corpore redundat?

Quæres, cur illi *qui bona sunt corp[illegible] valetudine, difficulter ferant purgation[illegible]* (b) Respondeo, quia sani non hab[illegible] in se noxios humores, quapropter [illegible] dicina purgans in ipsis massam san[illegible] neam corrumpit, tormina inducit, [illegible] corpus liquat, hinc fit, quòd *sana ha[illegible] tes Corpora pharmaco purgati facilè deli[illegible] um patiantur.* 2. aph. 36.

Dubitabis, utrùm Pthisicis [illegible] cochimiâ onustis, sint danda m[illegible] dicamenta purgantia? Ratio d[illegible] bitandi est, *quia tabe detento pro[illegible]*

vi[illegible]

(a) *2. aph. 10.* (b) *2 aph. 37.*

ſum alvi ſuperveniens lethale. Hip: .Aph. 14. At ſi *qualia oportet purgari, purgentur, confert & facilè ferunt.* 1. aph. 25.

Quid igitur factu opus? Reſpondeo, purgentur per Epicraſim levioribus medicamentis, dum pthiſis necdum ſecūdum gradum exceſſit; Et, ſi à cochimia cauſetur? Purgandum etiam fortiori Pharmaco toties, quoties opus, à ſolis Emeticis cavendo; at ubi iam tertium attingit gradum, nè leve quidem exhibeatur purgans. *Præter institutum non erit exemplum memorabile hoc loco interſerere.*

Septennis puella Diarhæa correpta, cùm per dies complures, ſub albidam acputrem olidámque materiam indolenter alvo redderet, diuturnitatis fluoris ejuſmodi pertæſa ejus Avia, conſilium de cohibendo cum alijs mulierculis cæ-

 pit.

pit. In eam rem cydoniato la[illegible] manu exhibito, sic est ejus usu[illegible] vus repressa, ùt eo die, & seque[illegible] nocte nil omnino rediderit; S[illegible] excitatis sævissimis ventris dolo[illegible] bus & torsionibus, usque eò in[illegible] muerit, ùt hydropica derepe[illegible] evasisse putaretur. Accitus M[illegible] dicus, quid rei esset suspicat[illegible] Clysteribus primùm lenibus, d[illegible] etiam acrioribus identidem in[illegible] ctis, hærentem alvo noxiam ma[illegible] riam, foras evocare, fotu dolo[illegible] lenire tentat, sed id frustra. [illegible] valescentibus quippe dolorib[illegible] immanibus, cum crebris animi d[illegible] liquijs, tandémq; liquidioris st[illegible] coris vomitione, intrà biduum m[illegible] serabiliter extincta est. Aper[illegible] corpore cæcum intestinum, co[illegible] gustatum, constrictumque ade[illegible]

a[illegible]

bo hærescente, interiorémque ductum obturante cydoniato, deprænensum est, ùt illac nullo modo prorsus quidquam posset pervadere. Unde accidit, ùt acris illa & corrupta materia, meatu prohibita, objectáque mora restagnans, in usitatam sibi viam in abdominis spatium patefecerit, paulò supra obstructum locum pereso, perforatóque intestino, quo, velut emissario, & cuniculo acto excidens, abdominis totam capacitatem repleverat. Hinc acerbissimi dolorum morsus, hinc distentio, hinc animi defectiones, obortóque fœdo vomitu, crudelissima mors, brevi subsecuta est. Hæc historia ad eos valebit, qui redundanté, nocentemqué humorem, undecunque is profluat, intempestivè sistere, atque

co-

coërcere properant, maximo ægr[illegible] tantium malo. *Fernel. Lib. 6. c[illegible] 9. Patho.* Cujus occasione esto[illegible]

Utrùm in prægnante primis m[illegible] sibus, præmissis præmittendis, Di[illegible] rhæa sistenda? Probl:

CONSIDERATI[illegible]
DECIMA SEXTA.

RHyxis Hæmoptoica *cùm sit co[illegible] tinui solutio recens facta,* c[illegible] sangvinis quidem impetuosè [illegible] substantiam pulmonum fluentis, mo[illegible] quæcunq; hora diei aut noctis sit, Ch[illegible] rurgiam, ùt sangvis à parte affecta [illegible] longinquum revocetur, exposcit; qu[illegible] facto Pharmaciam ad reprimendu[illegible] sungvinem, vulnusq́; glutinandum a[illegible] vocat.

℞. Decoct. Torment. Libr. j. syru[illegible] de symph. Fernel. unc. iiij. mummi[illegible] drach. ij. terræ sigil. præp. drach. iij. La[illegible] Hæmat. præp. drach. j. m. divide in [illegible]

dc[illegible]

oses; sumatur omnibus sex horis una. Interim diæta affectui accomodetur, abstineátque patiens à motu & loquela, donec vulnus totaliter fuerit consolidatum.

Sed *cur autumnus tabidis malus?* (a) An quia tempus autumni inconstans? *Inconstantibus autem temporibus morbi instabiles sunt, & mali judicij*: An quia bilis atra in autumno excedit? *Nam morbis quibusvis si atra bilis suprà, infravè exierit, lethale.*

Quæres, An in Rhyxis principio danda sint expectorantia? Respondeo quod non. Ratio est: quia expectorantia sangvinis fluxum promovent, qui hoc in casu omnimodè quantociùs supprimendus, maximè si arteria rupta animadvertatur. Quid igitur agendum erit in Rhyxi, ubi jam paucum aut nihil excernitur, pulmo tamen stertit, deficit respiratio, viréśque debilitantur, præmissa etiam jam est Venæ sectio? Respondeo, repetatur Venæ sectio. Et si grumosus sangvis oppressionem pariat, incidentia expectorantibus, mixta por-

(a) *Hip. 3. aph. 10.*

riga-

rigantur. Si verò ob copiam reje
ſangvinis vires dejectæ ſint, frigid
ſudor Corpus occupat, & facies ſit Hi
pocratica, æger prognoſtico relinqu
tur.

Annotavimus nos, quo Arte
Medicam annis abhinc quadra
ginta exercemus, vel crebra, v
conferta narium hæmorrhagia, a
poplexia aliquos correptos, v
ſtatim interijſſe, vel annis aliquo
miſeram inde vitam traxiſſe. Cr
bro quidem ſangvinis profluvio
Dominum Andream Guntershe
merum Pharmacopolam noſtra
tem, atque inde etiam Senator
ordinis Virum, gracili Corporis
conſtitutione prædirum, apud Di
væ Agnetis Virgines Veſtales, qua
rum curam agebat, eadem depræ
henſum, intrà biduum extinctum

pri

rimo ſenſorio, adeóque univerſo orpuſculo, ob frequentem Hæmorrhagiam, ſangvine, ſpiritu, atue nativo calore, exhauſtis refrierato. Secundi inter alios exemlum eſto. Dominus Jacobus aur, qui conſulatu primario aud nos magna prudentia annis liquot perfunctus eſt. Is in ea leatione, quam in Svæviam Reipulicæ causâ ſuſceperat, ſubito in antum ſangvinis narium profluium incidit, quod aliquot dieus, vix ullis remedijs cohiberi otuit, adeò quidem, ùt inter deperatos jam haberetur. Accepto erò à nobili quodam vicino, laide ad hoc malum commendatiſimo, manúque detento, eidem angvinis compreſſionem acceptã etulit. Vir aliàs robuſtus, Corpore

pore quadrato, & plethorico,
cie ſubrubra, victu liberali ute
Qui domum à profectione rev
ſus, in dies ſeſe debliorem anima
vertens, cæpit ſenſim balbu
lingvæ corripi, quæ ſubinde exa
cta eſt; accedente verò creben
ma ex capite, ob excellentem ce
bri imbecilitatem, defluxione, p
petuis ſputationibus, adeò hact
nus infeſtatur, ùt continuati ſe
monis uſus, ei propè intercipiatu
Tabeſcente univerſo Corpore,
viribus magìs magíſque decreſce
tibus. Itaque lecto ab annis a
quod jam affixus, his malis co
flictatus, abdicatis Reipublic
functionibus, in Apoplectica il
hac diatheſi, diem Domini, & v
tæ finem præſtolatur. Vir firm
ore valetudine, & fortuna melio
d

gnus. *Schenk lib. 1. Obs. Med. de opl. cap. 5.* Cujus occasione ono:

Si actu fluente copioso è naribus ngvine, quis apoplexiâ corripiatur, rùm tunc Vena secanda? Probl:

ONSIDERATIO DECIMA SEPTIMA.

CRitica naturæ est effectus, adeóque si moderamen servat, non turbetur: Nam *quæ judicantur, iudicata sunt, non moveto, neque innoto, quibuscunque irritamentis, sed sinito.* næ moderamen excedit, aut mox odit in morbi principio, Symptoma- a est, cui quantociùs, antequam æ- um opprimat, succurrendum, habitâ nper morbi, cujus est Symptoma, ione; ut, si sit plevritidi adjuncta, præ- issâ venæ sectione, compescatur Anti- evritico-stegnoticis, si è peripnevmonia

nia propullulet, præmiſſis univer-
bus pulmoniacis miſce ſangvinem
ſtentia, & ſic in reliquis proce-
Devteropaticam etſi mox medic-
convenientibus aggredi poſſis, m
bi tamen prothopatici ſemper conſt
ra ſituationem, magnitudinem, eſſe-
am, motúmque illius bene perpen-
an is devteropàtico, an verò devt-
paticus illi, prævaleat; valentiori e
priùs obvies oportet, lentè mitii
curam ſimul inſtituendo. Par
& complicatam tractabis: Malign
verò alexipharmacis, alexiterijs v
natam, oppugnabis, ea quæ ſangvin
ſiſtunt, illis pro rata admiſcendo.

Sed cur (a) *à morbo bellè comedenti co-* *non proficiat, malum* ſit indicium? quia corruptorum humorum adeſt pia? An quia facultatis nutritivæ calorem hecticum, magna eſt im- tentia.

Quæres, Num hectico multum tuſſienti ſangvinem, Vena ſecan- Reſpondeo quòd ità, etiamſi prol

(a) *Hip. 2. Aph. 31.*

...ores hectica radices egisset. *Nam me-... est anceps remedium, quàm nullum ...periri.* Celsus.

Dubitabis, Utrùm difficulter par-...rienti, quæ sangvinem ex vena, ob ni-...ium pariendi conatum rupta expe-...orat, vena secanda antequam pariat? ...atio dubitandi est, quia venæ sectio ...bilitat, sangvis è rupta vena, in pul-...ones effusus, suffocat? Quid quæso ... tam præcipiti casu, nè Mater & infans ...tereat agendum? Respondeo, cùm ...ajus ex suffocatione immineat pericu-...m, & spiritus vel maximus ad parien-...um requiratur, Fæmina etiam, ipso do-...ente Divo Hippocrate *sectâ venâ abor-...*, vena pro necessitatis stimulo in pe-...e etiam utróque secetur, & sic partus ...aturabitur, & mater & infans, vel ...ltem alteruter, vivus conservabitur. ...uod si quis febribus malignis labo-...ans sangvinem extussiat, secaboné ve-...nam? Respondeo, Nodus hìc est Gor-...us, quem nisi servatâ malignitatis ve-...ementiâ, & sangvinis copiâ solvere ...on possum; Nam ubi malignitas exce-

dit, venæ ſectione mortem cauſo, ſi
qualis eſt cum ſangvinis copia, emiſſ
ne ſangvinis naturam deprimo, ſi
lignitas ſangvinis copia inferior eſt
nâ ſectâ malignitatem elevo. Vi
inflammationis pulmonum ſuſpi
certa in febribus malignis mortis ca
ſangvinem detrahi jubet, ſi itaq; me
adſit Peripnevmoniæ, partiori m
ſangvis mittatur, & ante & poſt ve
ſectionem alexipharmaca ſangvin
ſiſtentibus, & peripnevmoniacis mi
exhibeantur.

Immane & horrendum pe
genus cum ſangvinis ſputo, Am
à Chriſto nato 1348. temp
Martiani Imperatoris Oriental
Occidentales, Evropam deniq
totam quinque annos afflixit, p
ſtis hæc, quoſcunque, qui ſibi c
vij fiebant, non duntaxat ex m
tua conſvetudine, aut ex prop
qu

quitate, aut ex contactu, verùm etiam affectorum oculis ſanos aſpicientibus in eos miſeros mortales graſſans necabat; Quo horrendæ peſtis genere mortales tantum invaſit terror, ùt omnes mutuo ſeſe deſererent, quamobrem ſinè aſſiſtentibus ægri moriebantur, ac non tantùm ſinè Sacerdotibus, ſed vix ſepeliebantur. Tanta fuit hujus miſerabilis belluæ immanitas ac ſævities, ùt ab oriente uſque ad occaſum mortalium decimam partem vix ſuperſtitem reliquerit, quotquot inficiebat, tot necabat, his artubus, his gliſcentibus inſidijs, generi humano inſidiabatur. Primis duobus Menſibus febre indeſinente ſangvinem expuerunt, ac vehementi anhelitûs difficultate laborârunt ho-

mines, secundum situm aliqu
jacere minimè poterant, sed
verò assiduè cogebantur, tan
erat anhelandi impotentia, q
bibere, & cibum ingerere vix p
terant, intrà tres dies miserab
ter occidebat, prostrati hinc im
ducebant corpora, vehementi r
bore splendebant genæ, tussis v
lida imprimis sinè sangvinis sp
to eos crutiabat, deinde pau
post cum pauco sagvinis sput
postmodum ex tussi major sangv
nis quantitas expuebatur, puls
eorum erat dissimilis. Post h
autem duos Menses, febre inde
nente cum sangvinis sputami
exantematibus & abscessibus, e
am extima occupantibus, bre
aut infrà quintum diem omn
ferè interimebat. Quamobrem,

qu

qui hoc dirum peſtis genus in mente ruminat, à mundi exordio uſque in hodiernum diem nullum ſimile contagium huic comparabile fuiſſe, nec quod Gallenus, & Avenzoar, vel Tucydides deſcripſit, nec cujus Avicennas meminit, huic cum ſputo ſangvinis æquiparari poſſunt. *Andreas Gallus Lib. 4. Faſciculo de peſte, de qua etiam Hyeronimus Fracaſtorius in ſua Syphilide canit:*

Bis centum fluxere anni, cum flammea Marte,
Lumina Saturno triſti immiſcente, per omnes
Auroræ populos, per quæ rigat æquora ganges,
Inſolita exarſit febris, quæ pectore anhelo

San-

Sangvineum sputum exagita
(mirabile visu)
Quarta luce frequens fato perc
bat acerbo.
Illa eadem Assyriæ gentes, & Per
dos, & quæ
Evphratem, tygrímque bibun
post tempore parvo
Corripuit, ditésque Arabos, mo
lémque Canopum
Inde Phrygas, inde & miseru
trans æquora vecta,
Infecit Latium, atque Evropâ sa
vijt omni.

Cujus occasione esto:

Num tenuior macriorq́ue, atque sa sus? an verò lautior & pingvior, i sulsúsque pestis tempore cibus sumendus? Probl:

Epilogus.

Cùm itaq; (a) in aſſidua diminutione ſint corpora noſtra, rapiamurq; fluminis more, quidquid enim vides, id, ut unda cum tempore currit, nam fluida eſt atque caduca mortalium materia, & omnibus caſibus obnoxia. Nè igitur dicas (b) priora tempora, meliora fuiſſe, quàm nunc ſunt, ſcias, quòd id dudum (c) Majores noſtri queſti ſint, hoc nos querimur, hoc poſteri noſtri querentur, quòd everſi ſint mores, quòd regnet nequitia, quòd humanæ res in deteriùs, imò in omne nefas labantur. Sed; Ergo nobis ineſt, bonosnè an malos habere velimus dies, nam certùm habeto, (d) quòd virtutes bonos faciant dies, vitia malos. Ac pro-

(a) *Senec. Epiſt. 67.* (b) *Hier. in Eccl. cap. 41.* (c) *Senec. in Epiſt.* (d) *Hier. in Eccl. cap. 41.* (e) *Senec. Epiſt. 114.*

propterea si bonis frui cupias die frequenter (e) brevis, & hujus qu dem incertæ, vitæ memento, fac quidquid velis, mortem semper resp ce, & utramque servabis salutem, ex ciesq; per actus iteratos, ùt minùs (ex crastino pendeas, si hodierno m num injeceris, aliorúmque bene fact tua, & tua, aliorum esse censebis; sic me fovebis, & dictis meis favebis, va & (g) bene consulta, boni consule.

(f) *Senec. Epist.* 9. (g) *Cato lib.* 4.

